Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган.
№ 163 (6. 952) 1989 йил 17 июль, душанба
Баҳоси 3 тийин

СССР Олий Советининг биринчи сессиясида

14 июль куни эрталаб соат 10 да СССР Олий Советининг мажлислар залида сессия ўз ишини давом эттирди.

Раислик қилувчи **М. С. Горбачев** СССР саноатда ва атом энергетикасида ишларни хавф-хатарсиз юритиш устидан назорат давлат комитети раиси лавозимига тавсия этилаётган В. М. Малишевга сўз берди.

Муҳокамада депутатлардан **Ю. Н. Шчербак, Г. В. Буравов, Ю. Г. Красильников** сўзга чиқдилар.

Кўпчилик овоз билан В. М. Малишев СССР саноатда ва атом энергетикасида ишларни хавф-хатарсиз юритиш юзасидан назорат давлат комитети раиси лавозимига тайинланди.

В. А. Крючковни СССР Давлат хавфсизлиги комитети раиси лавозимига тайинлаш тўғрисида таклиф киритилади.

В. А. Крючков кўпгина саволларга жавоб қайтарди.

СССР Давлат хавфсизлиги комитети раиси лавозимига номзодни муҳокама қилишда депутатлардан **Х. А. Фаргиев, Н. В. Бритвин, В. Н. Фоминих, М. И. Лауристин, Н. Н. Энгвер, А. А. Собчак, Б. Н. Ельцин, В. Л. Лапигин** иштирок этдилар.

Кўпчилик овоз билан В. А. Крючков СССР Давлат хавфсизлиги комитети раиси этиб тайинланди.

Л. Е. Давлетовани СССР министри этиб тасдиқлаш тўғрисида таклиф киритилади.

Муҳокама қилмасдан, кўпчилик овоз билан Л. Е. Давлетова СССР министри лавозимига тасдиқланди.

Депутат **М. Н. Раҳмонова** изоҳ бериш учун сўз олади. У номзоднинг тайинланишини маъқуллар экан, хотин-қизларни раҳбарлик лавозимларига кенгроқ жалб этиш зарурлиги хусусида ўз нуқтаи назарини баён этди.

Анъанага кўра, мажлис охирида депутатлар бир қанча жорий масалаларни кўриб чиқдилар.

Ненец автоном округининг 60 йиллиги муносабати билан Олий Совет округ меҳнаткашларига табрикнома юборишга қарор қилди.

СССР Министрлар Совети ва ВЦСПС қонуншунослик ташаббуси тариқасида Олий Советга коллектив меҳнат низоларини ҳал этиш тартиби тўғрисида қонун лойиҳасини тақдим этдилар. Сессия қонунчилик, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот масалалари комитетига ва Иттифоқ Советининг меҳнат, нарх ва социал сиёсат масалалари комиссиясига қонун лойиҳасини кўриб чиқиш ва Олий Советга ўз хулосасини тақдим этишни топширди.

Депутат **О. О. Сулаймонов** сессия кўриб чиқиши учун иккита таклиф киритди.

Бир қанча депутатлар Бошқирдистондаги темир йўл фалокати сабабларини ўрганиш қандай бораётгани хусусида сессияга ахборот беришни илтимос қилдилар.

Ана шу фалокат тўғрисида мажлислардан бирида ахборот берилади, деб хабар қилинди.

Бошқа масалалар ҳам кўриб чиқилди.

Мажлис тугади.

Сессия 17 июль куни ўз ишини давом эттирмоқда.

(ТАСС).

Тошкент шаҳар партия комитетининг пленуми

1989 йил 15 июлда Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитетининг III пленуми бўлиб ўтди.

Пленумда Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Б. Ф. Сатин «Шаҳар партия ташкилотининг социалистик қонунчилик ва ҳуқуқ тартиботини мустаҳкамлаш, гражданларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини муҳофаза қилишни кучайтириш юзасидан вазифалари тўғрисида» доклад қилди.

Докладни муҳокама қилишда шаҳар наркология диспансерининг бош врачи Д. Х. Абдуллаева, Чилонзор район Совети ижроия комитетининг раиси О. Ж. Исмоилов, В. П. Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг ишчиси Н. Ю. Бокарева, Октябрь район Совети ижроия комитети ички ишлар бўлимининг катта участка инспектори П. А. Қосимов, Ленин район партия комитетининг биринчи секретари В. Д. Ардатов, 1-Тошкент тажриба экспериментал механика заводининг кран машинисти Т. А. Моисеенко, Ўзбекистон ССР прокурори Д. А. Усатов, А. Тожиев номидаги маҳалла комитетининг раиси Ш. Т. Темуров, Сергели район партия комитетининг секретари Б. В. Савченко, Тошкент тажриба механика экскаватор ремонти заводи слесари Т. Расулов, «Зенит» заводининг директори А. А. Юсупов, Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети ички ишлар бошқармаси бошлиғи В. Ф. Клапушевский, Ҳамза район маҳалла комитетлари ишини мувофиқлаштирувчи кенгаш раиси Н. Ҳасанов, Чилонзор район уруш ва меҳнат ветеранлари кенгаши раисининг ўринбосари А. Д. Волошин, 10-қурилиш бошқармасининг электр пайвандчиси Я. Г. Сафин, Октябрь район халқ судининг раиси К. Х. Тошматов сўзга чиқдилар.

Пленум муҳокама этилган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилди.

Пленум ишида Тошкент область партия комитетининг иккинчи секретари Р. А. Попов, Ўзбекистон ССР ички ишлар министри У. С. Раҳимов, Ўзбекистон ССР юстиция министрининг ўринбосари М. Э. Абдусаломовлар иштирок этдилар.

✦ (Тошкент шаҳар партия комитетининг пленуми тўғрисидаги ҳисобот газетада эълон қилинади).

Манзур бўлмоқда

● ЎЗБЕКИСТОН ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида ташкил этилган «2000-йил турар-жой масаласи — социал муаммо»— деб номланган кўргазма бу ерга келаётганларга манзур бўлмоқда. Тошкент область ижроия комитетининг аҳолини турар-жой билан таъминлаш борасидаги иш тажрибаси, изланиш ва муаммолари билан танишиш мумкин.

Ҳозирги кунда областдаги 85 минг оила уй-жой шароитини яхшилаш учун навбатда турибди. Фотосуратлар районларда қурилиш ишлари ва материаллар таъминоти қай даражада эканлиги ҳақида ҳикоя қилади.

С. ШОДИЕВ.

Ҳавас билан

● «ЎРТОҚ» фабрикасида ишлаб чиқарилаётган кондитер маҳсулотлари сифат жиҳатидан яхшиланиб бормоқда. Айниқса, корхона этикеткасидаги шоколадли конфетлар дўконларда ҳавас билан харид қилинаяпти.

Шу кунларда шаҳарликлар дастурхонига «Бойчечак» ва «Лаззат» тортлари тақдим этилди. Лаззатли бўлган бу янги маҳсулотлар ҳар ойда 2—3 тоннадан тайёрланмоқда.

Камида юз сўм

● ЎЗБЕКИСТОН театр арбоблари уюшмаси ўз фаолиятини ижодкорлар учун имкониятлар яратиш, улар муаммоларини ҳал қилишга кўмаклашишга қаратади.

Кам миқдорда пенсия оладиган уюшма аъзолари — ветеран актёр ва режиссёрларга қай йўсинда моддий ёрдам қилиш, бунинг учун қаердан молиявий резерв олиш мумкин? Ижодий уюшмада бу ҳақда кўпдан ўйлаб келинар, имкониятлар қидирилар эди. Ниҳоят умум фикрлар якун топиб, шу йил июнь ойида Ўзбекистон театр арбоблари уюшмаси ҳайъати бу масалани ҳал қилди. Союз қошида пенсияларга қўшимча тўлаш учун махсус комиссия иш бошлади. Комиссия ветеран актёр, режиссёр ва театр арбоблари пенсияларини энг камида 100 сўм миқдорида бўлишини таъминлайди ҳамда бу иш узил-кесил 1991 йилгача амалга оширилади. Союзнинг бундай имконияти театрлараро ишлаб чиқариш комбинати фаолиятини кенгайтириш, хайрия концертлари ва бошқа тадбирлар ўтказиш ҳисобига бўлади.

Бу хайрли ишни тез суръатлар билан амалга оширишга пенсионерларнинг ўзлари ёрдам беришлари, ҳужжатларини ўз вақтида комиссияга топширишлари лозим.

Н. ФИОЛЕТОВА,

Ўзбекистон театр арбоблари уюшмаси ходими.

«Шарқ» кўргазмаси

● СОВЕТ маданият фондининг Ўзбекистон республика бўлими фаолияти кенгайиб бормоқда. Унинг ҳузурида турли уюшма ва бирлашмалар тузилган. Халқаро коммерция ишлаб чиқариш бирлашмасининг ташкил этилиши бўлимнинг чет эллар билан алоқаларини кучайтириш имконини берди.

«Шарқ» деб номланган бу янги бирлашма ўндан ортиқ корхона ва ташкилотни ўз атрофига бирлаштирди. Маданият ўчоқлари ва муассасалари билан яқин ҳамкорликни йўлга қўйиш тадбирларини кўрмоқда.

Бирлашма халқ усталари ижодиётини жойларда оммалаштириш юзасидан тарғибот ишларини олиб боради. Яқинда Москвада очиладиган кўргазма-аукцион унинг бу борада амалга оширган дастлабки йирик тадбири бўлади. Унда ўзбекистонлик усталар тайёрлаган талайгина буюмлар намойиш қилинади.

С. ОДИЛОВА.

«Чевар» ишлаб чиқариш бирлашмасининг биринчи филиалида меҳнат қилаётган Дилбар Қобулова бригадаси корхонанинг илғор коллективларидан. Тикувчи-мотористка Дилфуза Маҳмудова шу бригадада ўн йилдан буён меҳнат қилади. У тикаётган халат ва чойшаблар ўзининг аъло сифати билан ажралиб туради.

СУРАТДА: Д. Маҳмудова.

Т. Каримов сурати.

Иқтисодий шарҳда

Якунлар нималарни кўрсатмоқда?

✦ КПСС XXVII съезди ва Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси қарорларини изчил амалга ошириш йўлида шаҳар саноат корхоналари коллективлари янгича иқтисодий шароитда ижодий изланмоқдалар, ўз ишларини қайта қуришга астойдил интилмоқдалар. Тўла хўжалик ҳисоби ва ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш йўлида олиб борилаётган серқирра иш жойларда ўз самарасини бермоқда. Аммо ҳали муаммолар ҳам оз эмас. Буни шу йилнинг биринчи ярми якунлари ҳам яққол кўрсатиб турибди.

Қуйида мухбиримизнинг Тошкент шаҳар статистика бошқармаси бошлиғи Борис Геннадьевич Магай билан ана шу мавзуда қилган суҳбатини ҳавола этяпмиз.

— Борис Геннадьевич, XXVI Тошкент шаҳар партия конференцияси шаҳар саноатида қилинаётган ишларни жиддий таҳлил этиб, бир қатор долзарб вазифаларни қўйган эди. Шаҳар саноатида кўпгина салбий ҳодисаларнинг турғунлик давридан қолган бўшанглик, мажбуриятни ҳис этмаслик, янгича ишлашни истамаслик, бошқаларга қараганда кўпроқ ўзи ҳақида жон куйдиришга интилиш каби ҳоллар очиб ташланган эди. Айтингчи, шаҳар саноати биринчи ярим йилликда ана шу нуқсонларга барҳам бера олдими! Аниқроқ қилиб айтсак, саноат корхоналари маҳсулотлар етказиб бериш бўйича бошқа корхона ҳамда ташкилотлар билан тузган шартнома мажбуриятларини қандай адо этди!

— Шу йилнинг биринчи ярмида шаҳар саноати меҳнат коллективларининг кўпгина нуқсонларга барҳам беришгани, ишда муайян силжишга эришгани кўриниб турибди. Мен рақамлар билан иш кўрганим учун ҳам буни шулар воситасида ифодалаб беришим мумкин. Маҳсулотлар етказиб бериш бўйича шартнома мажбуриятлари 99 фоиз адо этилди. Бу эса ўтган йилнинг шу даврига нисбатан ярим фоиз ортиқдир. Бу ўринда пешқадам корхоналарни санаб ўтирмайман. Булар кўпчиликка маълум. Аммо фурсатдан фойдаланиб, ўз бурчларига риоя қилмаётган, ишда кескин ўзгариш ясай олмаётган корхоналарга тўхталиб ўтсам дейман.

Шаҳарда 28 саноат корхонаси маҳсулотлар етказиб бериш шартнома мажбуриятларига риоя қилмади. Булар орасида давлат буюртмалари ҳам оз эмасди. Кўпгина буюртмачилар доғда қолишди. Ярим йилликда ҳаммаси бўлиб 21,9 миллион сўмлик маҳсулот эгаларига етказиб берилмади.

Айниқса, «Средазэлектроаппарат» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси 1,6 миллион сўмлик, «Тошкент» ёғочни қайта ишлаш заводи 1,5 миллион сўмлик, экскаватор заводи 2,2 миллион сўмлик, лак-бўёқ заводи эса 4 миллион сўмлик, химия-фармацевтика заводи эса 0,9 миллион сўмлик маҳсулотни кам етказиб бериб, буюртмачилар олдида уялиб қолишди.

Ўтган июнь ойида эса асбобсозлик заводи, СССР 50 йиллиги номидаги «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси, химия-фармацевтика, подшипниклар ремонти заводлари ва бошқа корхоналар буюртмалар етказиб бериш бўйича квартал графигини барбод қилдилар. Шу билан бир қаторда «Спецавтоматика», геология-қидирув, металлни қайта ишлаш корхоналарининг июнь ойида ўтган беш ойлик қолоқликни қоплагани қувончли ҳолдир.

Ҳамон савдо тармоқларига кенг истеъмол моллари етказиб бериш борасидаги қарздорлик кўпайиб боряпти. Бу борада шартнома интизомига риоя қилинмаяпти. Масалан, Тошкент тўқимачилик комбинати, «Қизил тонг» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси шулар жумласидандир. Маълумки, бу корхоналар республика енгил саноат министрлигига қарашли. Январь-июнь ойларида бу қарздорлик 6,5 миллион сўмни ташкил этди. Ёки бу бутун шаҳар бўйича буюртмачиларга етказиб берилмаган саноат маҳсулотларининг 29,8 фоизини ташкил этди.

— Шу план-мажбуриятлар адо этилмаганлигининг бош сабаби нимада деб ўйлайсиз!

— Бу ҳақда илгари ҳам кўп айтганмиз. Асосий сабаб корхоналарда хом ашё, моддий ва комплектлаш материаллари таъминотидаги узилишлардир. Агар мисолларга мурожаат қилсак, бу нарса ойдин кўринади: экскаватор заводига Калинин экскаватор заводи редукторларни, лак-бўёқ заводига Черкесск химия заводи зарур хом ашёни, химия-фармацевтика заводига Грузия химия таъминоти ташкилотлари полиэтилен плёнкаларни, 2-ёғочни қайта ишлаш заводига эса Братск «Леспромхоз» ташкилоти ёғоч материалларини ўз вақтида етказиб бермади. «Средазэлектроаппарат» бирлашмаси зарур бронза, реле ва бошқа материалларни ўз вақтида ололмаяпти. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

— «Средазэлектроаппарат», «Тошкент тўқимачилик комбинати сингари йирик корхоналар ҳақида кўпгина аччиқ-тизиқ гаплар ёзиляпти. Эҳтимол, биз масаланинг шу тарафига кўпроқ эътиборни қаратишимиз лозим эмасмикин!

— Мана масалан, Тошкент тўқимачилик комбинатини олиб кўрайлик. У фақат шаҳримиздагина эмас, республикамизда ҳам йирик корхоналардан бири ҳисобланади. Бир ўйлаб кўрайлик-а, Фарғона, Қорақалпоғистон АССР, Хоразм областлари бу комбинатга ўз вақтида сурпларни етказиб бермаса, коллективга ҳам қийин-да! Бунинг устига ип фабрикасида малакали кадрлар етишмайди.

Январь-июнь ойларида юқорида тилга олинган корхоналарнинг иш натижалари кўнгилдагидек бўлмаганлиги ачинарли ҳолдир.

— Бунингку айрим объектив сабаблари бор экан. Айтингчи, ишлаб чиқариш ҳажмини камайтириб юборган корхоналар ҳам борми!

— Афсуски, шундай корхоналар бор. Шаҳарда жами 32 та корхона ёки саноат корхоналарининг 18,4 фоизи маҳсулот ишлаб чиқаришни камайтириб юбордилар. Улар орасида экскаватор, Октябрь революцияси номидаги тепловоз ремонти заводи, «Ташхимсельмаш», агрегат заводлари, «Тошкент» ёғочни қайта ишлаш корхоналари бор. Ҳаммаси бўлиб 17242 минг сўмлик кам маҳсулот ишлаб чиқардилар. Агар бу корхоналарда маҳсулот ишлаб чиқариш ўтган йилнинг январь-июнь ойларидаги даражада бўлганида эди, шаҳар бўйича саноат маҳсулотлари ишлаб чиқаришнинг ўсиш суръати 103,5 фоизни ташкил қилган бўларди.

— Маълумки, меҳнат унумдорлигини ошириш тўла хўжалик ҳисобининг ва умуман саноат корхоналари ишининг асосий мезони ҳисобланади. Бу борадаги аҳвол ҳақида ҳам қисқача сўзлаб берсангиз.

— Биз меҳнат унумдорлигининг ўсишини диққат билан кузатиб бораяпмиз. Ўтган йилнинг биринчи ярмига қараганда меҳнат унумдорлиги 4,8 фоиз ошди. Бу кишини қувонтиради, албатта! Бунга кооперативлар ишлаб чиқарган маҳсулот кирмайди.

Аммо 23 та корхонада ўтган йилнинг шу даврига нисбатан меҳнат унумдорлиги ошиши уёқда турсин, аксинча камайиб кетди.

Саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш суръатларининг ўсишига меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига эришилгани қувончли ҳолдир. Турган гапки, бунга янги ишга туширилган қувватлардан тўла-тўкис фойдаланиш ҳам иш берди. Бу эса ишлаб чиқариш ҳажмини ўстиришнинг муҳим резервларидан биридир.

Дарвоқе, ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланиш ҳақида сўз кетганда шуни ҳам унутмаслик керакки, текшириш ўтказилган 10 та корхонада ҳозирги вақтда қувватлардан фойдаланиш 27,8 фоизни ташкил этмоқда. Хўш, бу қайси корхоналар? Абразив комбинати, «Тошкент» ёғочни қайта ишлаш заводи, «Тошкентвино» комбинатида ҳали лойиҳа қувватларидан тўла-тўкис фойдаланиляпти, деб бўлмайди.

— Маҳсулот сифатини оширишнинг муҳим омилларидан бири бўлган давлат қабули қандай иш олиб борди!

— Давлат қабули жорий этилган 16 саноат бирлашмаси ва корхонасида ярим йилликда жами ишлаб чиқарилган маҳсулотларнинг 73 фоизи ёки 387 миллион сўмлик маҳсулот ана шу қаттиқ синовдан ўтказилди. Шундан 386,5 миллион сўмлик маҳсулот ёки бошқача қилиб айтганда 99,9 фоиз маҳсулот давлат қабулидан муваффақиятли ўтди.

Биринчи тақдим этишда жами маҳсулотларнинг 86,8 фоизи қабул қилинганини ҳам алоҳида таъкидлаш керак. Айни пайтда ҳамон сифатсиз маҳсулотлар ишлаб чиқарилаётганидан ҳам кўз юмиб бўлмайди. Шу давргача 32 минг сўмлик маҳсулот брак қилинди. Маҳсулот сифати бўйича давлат инспекцияси, Ўзбекистон давлат стандартлаш бошқармаси ва бошқа назоратчи органлар бу борада қаттиққўллик қиляпти. Бу ташкилотлардан бизга сифатсиз маҳсулотларни ҳамда ностандарт маҳсулотларни ҳисобдан чиқариб ташлаш ҳақида ҳужжатлар келиб турибди. Масалан, январь-июнь ойларида 84 та ана шундай ҳужжатлар олдик. Ана шу асосга кўра жами 23,44 миллион сўмлик маҳсулот товар маҳсулоти ҳажмидан чиқариб ташланди. Бошқармамиз бевосита корхоналардан 0,75 миллион сўмлик маҳсулотни умумий ҳажмдан чиқариб ташлаш ҳақида ҳужжатлар олди. Шундан 11 корхона ҳали буни амалга оширгани йўқ. Улар орасида «Средазкабель» ишлаб чиқариш бирлашмаси, В. И. Ленин номидаги электрон-техника заводи, «Ташхимсельмаш» заводи ва бошқа корхоналар бор.

Аммо кўпчилик саноат корхоналари коллективларининг сидқидилдан меҳнат қилганликларини айтиб ўтиш жоиздир. Ана шу саъю ҳаракат натижасида ҳозиргача шаҳримизда 29 трактор, 136 трактор прицеплари, 11 та йигирув машинаси, 16 та металлни қирқиш дастгоҳлари, 508 километр брон кабеллари, 784 минг квадрат метр ип-газлама, 113 минг жуфт пойабзал, 62 минг жуфт пайпоқ, 607 минг сўмлик чинни буюмлари планга қўшимча суратда ишлаб чиқарилди. Айни пайтда биз, шаҳарликлар 21 та пахта териш машинаси, 272 та экскаватор, 426 та компрессор, 50 та электр кўприк кранлари, 236 минг сўмлик металлни қайта ишлаш ускуналари, 443 минг сўмлик абразив ускуналари, бир миллион 283 минг сўмлик тикувчилик буюмларидан қарздор бўлиб қолганимиз афсусланарлидир.

Бунинг айрим сабаблари ҳам бор. Яна ўша юқорида таъкидлаганимиздек, уларга комплектловчи буюмлар, материаллар ўз вақтида етказиб берилмаяпти. Улар орасида экскаватор заводи, «Подъёмник» ишлаб чиқариш бирлашмаси, компрессор заводи ва бошқа корхоналар бор. Бу эса шаҳримиздаги айрим саноат корхоналарининг бир маромда иш олиб боришларига халақит бермоқда. Уларнинг айримлари ойнинг бошларида мўлжалдаги маҳсулотни ишлаб чиқаришолмаяпти. Биргина «Подъёмник» ишлаб чиқариш бирлашмасини олайлик. Ойнинг фақат охирги ҳафтасига бориб жами ойлик маҳсулотнинг 60 фоизини тайёрлашаяпти. Бундай аҳвол «Ташсельмаш», «Ўзбексельмаш», «Сигнал» ва бошқа корхоналарда ҳам учрайди.

Шаҳар саноатининг ярим йиллик асосий иш якунлари ана шулардан иборат.

Суҳбатни
Ҳ. ИКРОМОВ ёзиб олди.

ИШЧИ ГРУППАСИНИНГ МАЖЛИСИ

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида депутатлардан иборат ишчи группасининг Ўзбекистон ССР тиллар тўғрисидаги қонун лойиҳасини халқ муҳокама этиши давомида тушган таклифлар ва фикр-мулоҳазаларни умумлаштиришга бағишланган мажлиси бўлди.

Группа составида республика Олий Советининг қонун лойиҳаларини тайёрлаш, миллатлараро муносабатлар масалалари ҳамда интернационал тарбия, халқ таълими ва маданият доимий комиссияларининг вакиллари бор.

Депутатлар меҳнат коллективларидаги йиғилишларда, телевидение ва радио орқали муҳокаманинг биринчи босқичи давомида, давлат органларига, газета ва журналларнинг редакцияларига йўлланган хатларда гражданлар билдирган жуда кўп таклиф ва фикр-мулоҳазаларни кўриб чиқдилар. Ишчи группаси қонун лойиҳасини узил-кесил ишлаб чиқиш чоғида эътиборга лойиқ бир қанча таклифларни ҳисобга олишни мақсадга мувофиқ деб топди.

Депутатлардан иборат ишчи группаси республикада тиллар тўғрисидаги қонун лойиҳасининг халқ томонидан муҳокама қилиниши тугагунга қадар ўз ишини давом эттиради.

ХАРИДОРЛАР МАМНУН

✦ Шота Руставели кўчасида жойлашган «Мода» магазини ҳамиша харидорлар билан гавжум. Чунки бу ерда аҳолининг талаб ва эҳтиёжлари асосида кийим-кечак ва пойабзаллар харидга қўйилган.

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги номидаги, «Қизил тонг» тикувчилик бирлашмалари, республика Моделлар уйи, Қўқондаги Й. Охунбобоев номидаги тикувчилик фабрикаси ва бошқа корхоналарда тайёрланган аёллар ва эркаклар кўйлаклари, жемперлари, пальтолари, костюм-шимлари магазин пештахтасидан кенг ўрин олган. Харидорлар талаб ва эҳтиёжини инобатга олиб, кўргазма зали ташкил этилди. Ҳар ҳафта чоршанба куни кўргазма залида янги, замонавий, мавсумбоп кийимлар намойиш этилади. Шунингдек пойабзал бўлимида мамлакатимизнинг турли шаҳарларида тайёрланган, аёллар ҳамда эркаклар туфлиларини харид қилиш мумкин.

Р. МАТТИЕВА.

САМАРА МАНБАИ

Тошкент тўқимачилик комбинатининг рационализаторлари яна бир қувончли натижани қўлга киритдилар. Новаторлар пилта-пиликлаш машиналари учун мослаштирилган тазларнинг янги формасини ишлаб чиқдилар. Илгари шундай тазлардан 1—2 килограмм атрофида пахта чиқиндига чиққан бўлса, янгисидан эса бир грамм ҳам пахта нобуд бўлмаслиги аниқланди. Ижодкорлар яратган мазкур ускуна корхонага йил давомида 40 минг сўмдан ортиқроқ иқтисодий самара бериши кутиляпти.

Об-ҳаво ва саломатлик

17 июлдан 23 июлгача

Ўзбекистон ССР Гидрометеорология марказининг маълумотларига кўра шу ҳафта мобайнида Ўзбекистон бўйича ёзга хос об-ҳаво сақланади. Айни пайтда Тошкент областида бироз ёмғир ёғиб ўтади. Ҳар дақиқада 5—10 метр тезликда шабада эсиб туради. Ҳавонинг ҳарорати ҳафтанинг кўп қисмида оқшомлари 17—19, чароғон кунлари 37—39 даража атрофида бўлади.

Ҳафта мобайнида ўртача ҳароратнинг нормадан юқорироқ бўлиши кутилмоқда.

Н. А. Семашко номидаги реабилитация ва физиотерапия илмий-тадқиқот институти медик об-ҳаво маълумотлари ва об-ҳаво таъсирининг олдини олиш маркази мутахассисларининг фикрича, ҳаво ҳарорати атмосфера босими, ҳаводаги кислород зичлиги ҳафтанинг кўп қисмида ўзгариб туриши асаб системаси бундайроқ бўлган кишиларнинг кайфиятига салбий таъсир қилиши мумкин. Айниқса бу об-ҳаво ўзгаришларига таъсирчан беморларда бўлади. Юрак ишемик касаллиги, бош мия қон томирлари касаллиги, ҳар хил даражадаги қон айланиши етарлича бўлмаган, сурункали бронха-ўпка касаллиги бўлган беморлар об-ҳавонинг бу ўзгаришларидан бир мунча озор чекишлари мумкин. Бу тоифадаги беморларга аста-секин чиниқиб боришни, кўпроқ очиқ ҳавода бўлишни тавсия этамиз. Зарур бўлган тақдирда эса врач тавсияси билан уларга дори-дармонлар ичиш тавсия этилади. Беморларга жисмоний фаоллик режимини белгилаётганда улар организм ҳолатини, об-ҳавога таъсирчанлик даражасини ва истиқомат қилиб турган жойнинг ўзига хос микроиклимини ҳисобга олмоқ керак.

Тўла хўжалик ҳисоби: *муаммо ва ечимлар*

Миқдор, сифат ва нарх-наво

МАЪЛУМКИ, тўла хўжалик ҳисобига ўтиб ишлашга катта умид боғланган эди. Бироқ натижаларга эътибор берадиган бўлсак, тўла хўжалик ҳисобига боғланган умидлар айтарли даражада рўёбга чиқмаяпти. Холбуки янги шароитда ишлаётган корхона ва бирлашмалар ишлаб чиқараётган маҳсулотлар ҳажми пул ҳисобида йилдан-йилга, узлуксиз ошиб бораётганлигини кўрамиз. Агар натижаларга эътибор берсак, яъни қанча маҳсулот ишлаб чиқарилганлиги ёки қанча маиший, савдо ёки транспорт хизмати кўрсатилганини олсак, бу кўрсаткичларнинг қониқарсиз эканлигини кўрамиз. Ўз-ўзидан нима ҳисобига ҳажм кўрсаткичлари, меҳнат унумдорлиги, фойда, иш ҳақи, даромад ўсаяпти, деган савол туғилади. Бунинг сабаблари қуйидагилар.

Биринчидан, янги тартибда олинадиган фойда ёки даромад асосий кўрсаткич бўлгани учун, ишлаб чиқариш корхонасида, бирлашмаларида ва министрликларда асосий эътибор фойдани оширишга қаратила бошлади. Бу бир томондан яхши, албатта. Лекин иккинчи томондан янги шароитда фойдани (даромадни) асосан ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг сонини, сифатини ошириб, таннархини тушириш ҳисобига эмас, балки тўғридан-тўғри нархини ошириш ҳисобига эришмоқдалар. Бу ғайри қонуний усул бўлиб, ундан ҳозирги кунда анча кенг фойдаланилмоқда.

Масалан, Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги шу йилнинг биринчи кварталида умум маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмини 11 фоизга оширган. Бундай «муваффақият»га асосан маҳсулот нархини ошириш эвазига эришилган. Нарх-навони ошириш ҳисобига эришилаётган муваффақиятлар ўз йўлида меҳнат унумдорлигининг ўсиш суръати билан иш ҳақининг ўсиш суръати орасидаги муносабатга ҳам салбий таъсир кўрсатмоқда. Ҳозирги кунда шу кўрсаткичлар муносабатига эътибор берадиган бўлсак, умуман Тошкент шаҳар саноат корхоналари бўйича иш ҳақининг ўсиш суръати меҳнат унумдорлигининг ўсиш суръатидан 2—2,5 марта юқорироқ. Бу ҳолат ўз-ўзидан иш ҳақи массасининг, товар массасига қараганда тезроқ ўсиб, ҳар бир сўмнинг товар маҳсулоти билан таъминланиш даражасини ва сўмнинг қадри тушиш даражасини бирмунча орттириб юбормоқда. Иш ҳақининг тезкорлик билан ўсиш даражасини бирмунча пасайтириш мақсадида СССР Министрлар Совети кўрсатма чиқариб, меҳнат унумдорлигининг ўсиш суръати билан иш ҳақининг ўсиш суръати (биринчи модель бўйича ишлайдиган корхоналар учун) ва умумий даромаднинг ўсиш суръати билан ягона меҳнатга ҳақ тўлаш фондининг ўсиш даражалари орасидаги муносабат (иккинчи модель билан ишлайдиган корхоналар учун) махсус коэффициент орқали берилиши ва шу коэффициентлар бажарилгандагина банклар мукофот учун мўлжалланган маблағни бериши мумкинлигини қайд қилишга мажбур бўлди. Бу кўрсатма ўз-ўзидан яна бир катта муаммони келтириб чиқаради. Бу муаммо шундан иборатки, хўжалик ҳисобидаги даромад давлат корхоналари (бирлашмалари) тўғрисидаги СССР Қонунига биноан шу корхона (бирлашма) мулки ҳисобланади ва бу мулкни ҳеч қандай йўл билан тортиб олиш мумкин эмас. Бундан ташқари бу мулкни корхона коллективи ўз ихтиёрига кўра фойдаланади. Лекин юқорида келтирилган қарор хўжалик ҳисобидаги даромадни корхоналар томонидан тўла фойдаланиш имконини бермаяпти. Бу кўрсатмадан кейин ҳозирги шароитда корхона, бирлашма коллективлари қандай қилиб мукофот фондидан тўла фойдаланиш йўлини қидириб қолдилар. Бунинг эса иккита йўли бор. Биринчи йўл — меҳнат унумдорлигини энг камида 20—25 фоизга оширишга эришиш керак. Бу жуда ҳам қийин йўл, чунки шу даражада меҳнат унумдорлигини ошириш учун корхонада катта миқёсда қайта қуриш ёки техника, технологияни янгилаш керакки, бунинг учун жуда кўп маблағ талаб қилинади. Аммо корхоналарда бундай маблағ ҳозир етарли даражада эмас, бундан ташқари маблағ бўлганда ҳам замонавий ишлаб чиқариш қуроллари йўқ даражада.

Иккинчи йўл — бу хўжалик ҳисобидаги даромадни меҳнат унумдорлигининг ўсиш даражаси билан иш ҳақининг ўсиш даражаси орасидаги муносабатни таъминлайдиган коэффициент даражасида қолдириб, қолган қисмини социал ривожлантириш фондига ўтказишдир. Социал ривожлантириш фонди ҳисобига уй-жой, социал объектлар қуриб имтиёзли равишда меҳнаткашларга бериш керак. Айрим корхоналар социал ривожланиш фонди ҳисобига туристик путёвкалар, санаторий ва дам олиш уйларига путёвкалар олиб, корхонанинг илғор ходимларига бепул бермоқдалар. Яна бир корхонада 10 йил ишлаб пенсияга чиққан ходимларга бир йўла катта миқдорда моддий ёрдам кўрсатмоқдалар.

Маълумки, бир йўла кўрсатиладиган моддий ёрдам, социал ривожлантириш фондлари меҳнат унумдорлигининг ўсиш суръати билан иш ҳақининг ўсиш суръатлари муносабатига таъсир қилмайди. Шундай қилинганда хўжалик ҳисобидаги даромад корхона, бирлашма ҳисобида ҳаракатсиз ётмайди.

Умуман олганда янги системага ўтиб ишлашнинг самараси ҳали етарли даражада яхши бўлмаяпти. Бунинг сабаблари жуда кўп бўлиб, асосийлари хўжалик ҳисобида самарали ишлаш учун шароитнинг етарли даражада яратилмаганида. Тўла хўжалик ҳисоби шароитида ишлаб, самарали натижага эришиш учун қатор қоидаларга риоя қилиниши керак. Бу қоидаларга ушбулар киради: ўз харажатларини ўзи қоплаш; иш натижаларининг яхши бўлишига қизиқиш; масъулият; рағбатлантириш; ҳисоб-китоб ва назорат; пул маблағлари ва моддий-техника ресурсларидан фойдаланиш жараёнида ташаббускорлик кўрсатиш; ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш; фойдалилик; тўловларни ўз вақтида бажариш қобилияти. Агар мана шу келтирилган қоидалар нуқтаи назаридан хўжалик ҳисобига баҳо берадиган бўлсак, амалда бу қоидалар деярли ишлатилмайди ва уларга риоя қилинмаяпти ҳам. Шу туфайли хўжалик ҳисоби ўз имкониятларини тўла-тўкис очиб беролмаяпти.

Энди хўжалик ҳисобига ўтиб ишлаш туфайли келиб чиққан яна бир неча муаммо устида тўхталиб ўтсак.

Биринчи муаммо бу — нормативлар масаласи бўлиб, кўпинча даромадни тақсимлаш учун жорий этиладиган нормативлар ниҳоятда нотўғри белгиланмоқда. Натижада машинасозлик, электротехника тармоқларида умумий даромаднинг 60—70 фоизи, қурилишда 62—70 фоизи, енгил саноатда 75—80 фоизи, алоқада 80—90 фоизи ҳар хил тўловлар баҳона бюджетга олиб қўйиляпти. Бизнинг тадқиқотларга кўра ҳар бир сўм фойдадан (биринчи моделда ишлаётган корхоналарда) фақат 6—8 тийинигина ишчига мукофот тариқасида берилади. Бу жуда суст механизм бўлиб, меҳнат аҳлини юқори натижали ишга ҳеч қандай рағбатлантира олмайди. Нормативларни ўртача статистик кўрсаткичларга қараб эмас, балки илмий асослаб ишлаб чиқиш керак. Нормативлар прогрессив бўлиб, юқори натижаларга ундамоғи керак.

Энди иккинчи муаммо, бу турғунлик давридан янги даврга кириб келган эскирган ва турғунлик даврига жуда мос бўлиб, ҳозирги кунга мутлақо тўғри келмайдиган молиявий, моддий-техника ресурслари, иш ҳақи фондини, бошқа фондларни ташкил қиладиган нормативлар масаласидир. Ахир, турғунлик даврида кам иш қилиб, кўп ресурс олиш асосий мақсад бўлган эди-ку. Эндиликда эса аксинча кўп маҳсулот ишлаб чиқариб, кам сарфлаш асосий мақсад бўлиб қолди. Бас шундай экан, барча нормативлар илмий асосда, янги шароитни ҳисобга олган ҳолда қайта кўриб чиқилиши даркор, Министрлик, бирлашма, корхоналарда бу йўналишда ҳозир ҳеч қандай иш олиб борилмаяпти.

Учинчи муаммо бу — ижара усулида ва умуман хўжалик ҳисобида иш олиб бораётган корхона, бирлашмаларга тегишлидир. Гап шундаки, аллақачонлардан бери ҳар бир корхона, бирлашма юқори бошқарув органларининг харажатини кўтариш учун ўз даромадидан 2 фоизини ажратади. Бу қоида эскирган бўлиб, мазмунан ҳаддан ташқари кўпайиб кетган бошқарув органлари ва уларда ишловчи ходимларнинг сонини камайтиришга катта тўсқинлик қилади. Бу қоидани зудлик билан бекор қилиш, барча бошқарув органларини ҳам тўла хўжалик ҳисобига ўтказиб, улар ўзларини-ўзлари маблағ билан таъминлайдиган қилиш керак. Албатта, моддий-техника таъминотини улгуржи савдога ўтказиш, баҳо масаласини тезроқ ҳал қилиш ҳам хўжалик ҳисобининг самарадорлигини оширишда ижобий таъсир кўрсатади.

Яна бир муҳим муаммо бу —ишчилар, бригадирлар, цех, корхона бошқарув аппаратидаги ходимларни хўжалик ҳисоби асосларига ўқитишдир. Айнан шулар хўжалик ҳисоби механизмларини созлаб, самарали ишлайдиган қилишлари керак. Тажриба шуни кўрсатяптики, қаерда кадрлар хўжалик ҳисобининг асосларини яхши ва пухта билсалар, ўша ерда хўжалик ҳисоби такомиллашади ва яхши натижа беряпти. Ҳа, шундагина хўжалик ҳисобини узлуксиз такомиллаштира бориб, унинг самарадорлигини ошириш мумкин.

С. САЛИМОВ,
Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги тармоқлараро раҳбар кадрлар ва мутахассислар малакасини ошириш институтининг кафедра мудири, техника фанлари доктори, профессор.

Шарҳчи сатрлари

Европа тинч ва хавф-хатарсиз бўлсин

Шу кунларда Европа Жаҳон жамоатчилигининг диққат марказида турибди. М. С. Горбачевнинг Францияга қилган визити, унинг Страсбургдаги нутқида Совет Иттифоқининг «Умумевропа хонадони» тўғрисидаги тасаввури лўнда баён қилиб берилганлиги туфайли ҳам, Варшава шартномасида қатнашувчи давлатлар сиёсий маслаҳат комитетининг Бухарестда бўлиб ўтган кенгаши якунлари натижасида ҳам шундай бўлди. Чет эл оммавий ахборот воситалари, таниқли давлат ва сиёсат арбоблари бу воқеаларга юксак баҳо бермоқдалар.

Европада ҳам, умуман бутун дунёда ҳам яхшилик сари халқаро муносабатларни соғломлаштириш йўлида катта ўзгаришлар бўлмоқда. Бу ўзгаришлар Варшава Шартномасида бирлашган давлатларнинг ташаббускор сиёсати кучли таъсири остида рўй бермоқда. Жаҳон жамоатчилиги сиёсий маслаҳат комитетининг кенгашида қабул этилган «Ядровий ва химиявий қуролдан халос бўлган барқарор ва хавф-хатарсиз Европа учун, қуролли кучларни, қурол-яроғларни ва ҳарбий харажатларни анча қисқартириш учун» Баёнотини таҳлил этмоқда, бу Баёнотда дунёдаги сиёсий иқлимни соғломлаштиришнинг яхлит программаси баён этилган, «Умумевропа хонадони» ғоясини рўёбга чиқаришнинг аниқ-равшан йўллари белгиланган. ГФР ташқи ишлар министри Г.-Д. Геншернинг фикрича, Бухарест Баёноти «Аввало Европанинг келажаги, қуролсизланиш ва қурол-яроғлар устидан назорат қилиш проблемаларини ҳал этиш масалаларида Шарқ билан Ғарбнинг концепциялари яқинлашганини» билдиради. «Сиёсий маслаҳат комитети таклиф этган чора-тадбирлар бутун инсониятнинг ҳаётий манфаатларига мос бўлиб тушади, тинчлик ва социализм ишига муҳим ҳисса қўшади», — деб ёзади «Роминия Либерэ» газетаси.

Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар ядровий ва оддий уруш хавфини тугатишни, халқаро хавфсизликни мустаҳкамлашни инсониятнинг омон қолиши ва тараққиёти учун объектив зарур шарт деб ҳисоблаб, қуролланиш пойгасини тўхтатиш ва қуролсизланишни ҳозирги замоннинг бош вазифалари, деб ҳисобламоқдалар. Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгашда қатнашган 35 давлат раҳбарларининг учрашувини чақириш қуролсизланиш ва Европа хавфсизлигини мустаҳкамлаш жараёнини сифат жиҳатдан янги поғонага чиқара оладиган катта қадам бўлиб қолиши мумкин, бу учрашувда мазкур соҳаларда эришилган натижалар кўриб чиқилиши, шунингдек келажак вазифалари белгилаб олиниши мумкин бўлур эди.

Шу муносабат билан Италиянинг «Соле-24 оре» газетаси бундай деб ёзади: «Сиёсий маслаҳат комитетининг кенгашида М. С. Горбачевнинг Европада ядровий ва оддий қуролсизланиш масалалари юзасидан Ғарб билан музокаралар ўтказишга қаратилган сиёсати тўла-тўкис қўллаб-қувватланаётганлиги изҳор этилди. Шу тариқа Шарқ билан Ғарб ўртасида фақат сиёсий ёки ҳарбий соҳалар билан чекланиб қолиши лозим бўлмаган янги шартномалар тузиш учун асос солинди. Бу шартномалардан кузатилган мақсад — «совуқ уруш» замонларидан қолган уюмларни супуриб ташлашдан иборат.

Бухарестдаги мунозаранинг боришини ҳам, бу ерда имзоланган баёнотнинг мазмунини ҳам ҳозир вужудга келган халқаро муҳит белгилаб берди. Бу — ижобий ва амалий ҳужжатдир. Унда барча европаликларнинг, шу жумладан НАТО каби ҳарбий-сиёсий ташкилотнинг манфаатлари ҳам назарда тутилган. Аслида худди шу туфайли аввало Венадаги музокаралар жараёнига янги омил бахш этиш учун дуруст негиз яратилмоқда. Бухарестдаги «кенгаш қатнашчилари ўзаро ва бўлинмас хавфсизлик концепциясига — М. С. Горбачев қаттиқ туриб ҳимоя қилаётган концепцияга мувофиқ фақат мудофаа учун етарли бўлган ва ўзаро ҳужум қилиш эҳтимолини соқит этадиган энг кам даражадаги ҳарбий мувозанатни сақлаб туриш йўли билан шу хавфсизликни таъминлашнинг қатъий тарафдори эканликларини билдирдилар, — деб таъкидлайди Америкадаги Эй-Би-Си телекомпанияси. — Улар ўртага қўйган мақсад — уруш чиқиш хавфини батамом тугатишгача қурол-яроғларни қисқартиришдан иборат».

Кузатувчилар М. С. Горбачевнинг Францияга қилган визити якунларини, совет раҳбарининг президент Ф. Миттеран билан музокараларини, унинг Сорбоннадаги ва Европа кенгашининг Страсбург қароргоҳидаги нутқларини ҳам ташқи сиёсатдаги янги тафаккурнинг тасдиқи, деб баҳоламоқдалар. Ғарбий Германиядаги ЦДФ телепрограммаси Франция ва ГФР ташқи сиёсат маҳкамалари раҳбарлари Р. Дюма билан Г.-Д. Геншернинг шу кунларда Парижда бўлиб ўтган суҳбатидан хабардор этиб, қуйидагиларни маълум қилади: «иккала мамлакатнинг ташқи ишлар министри КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Раиси Михаил Горбачевнинг ГФРга ва Францияга қилган визитларини Шарқ билан Ғарб ўртасидаги муносабатларни яхшилаш ишига қўшилган муҳим ҳисса, деб баҳоламоқдалар».

Умуман дунёда вужудга келган фикрни шундай ифодалаш мумкин: Европада тинчликни таъминлаш ва Ғарбий Европа мамлакатлари билан ҳамкорлик — СССРдаги қайта қуришнинг таг-заминли йўналишларидан биридир.

Владимир МАТЯШ.
(ТАСС).

Улар Тошкент пиллакашлик фабрикасида ишлашади. Насиба Шерматова, Манзура Рўзимуҳамедова ва Мастура Раҳимовалар маҳсулот сифатини янада ошириш ҳақида ўзаро фикрлашмоқдалар. Чунки ҳозир бундан муҳимроқ вазифа йўқ.

Т. Каримов сурати.

Касаба союз ҳаёти: *ҳисобот ва сайловлар*

Янгича ёндошув

Одамларнинг истак ва мақсадларини билишнинг асосий йўли — касаба союзлари фаолиятини фаоллаштириш, уларнинг меҳнаткашлар билан мунтазам алоқасини таъмин этишдир. Эндиликда мамлакатимизнинг ҳамма жойларида ўтаётган бошланғич касаба союз группаларининг ҳисобот ва сайлов йиғилишлари буни янада яққолроқ кўрсатиб қўйди.

«Таштекстильмаш» заводи ишчи-хизматчилари учун касаба союзларининг ҳисобот-сайловлари чинакамига ошкоралик, демократия руҳини акс эттира олиши керак эди. Аниқроғи, ишчилар ўз таклифларини очиқчасига баён этибгина қолмай, касаба союз группаси составига ўзлари яхши билган одамларни таклиф этишлари керак эди. Минг-минглаб ишчи синфини ташкил қилган корхонада бунга эришилдими?

— Ҳисобот-сайлов йиғилишларига касаба союз группалари илгаригидек тайёр ҳолда келганлари йўқ, — дейди завод касаба союз комитетининг доимий комиссия ишлари бўйича раиси В. Ф. Барабаш. — Хўш, бу тайёргарлик нимадан иборат эди? Аввало группа касаба союз ташкилоти раисининг ҳисобот доклади, яна сўзга чиқувчиларнинг рўйхати. Цехларда ишчилар бу нарсадан бутунлай воз кечдилар. Ишда қоғозбозликка чек қўйиш мақсадида протоколлар ёзиб боришни ҳам керақсиз деб топдилар. Йиғилишда энди тайёр қоғозларни ўқиб бериш эмас, хоҳлаган ҳар бир киши туриб завод касаба союз комитетининг ишини ошкора баҳолай олиш имконига эга бўлди. Бутун завод миқёсида ишчилар касаба союзга қандай баҳо бера олиши мумкин дерсиз? Бунинг йўлини ҳам топдик. Ҳисобот-сайлов йиғилишларига қадар касаба союз группаларга касаба союз фаолиятини акс эттирган махсус инструкциялар тарқатилди. Қолаверса, ҳар бир меҳнат коллективи то йиғилишгача касаба союз фаолияти билан яқиндан танишишга эришди.

Механика цехимизда тўқимачилик машиналари учун корпус ишлаб чиқарилади. Ишчилар сони жиҳатдан бошқа цехларга нисбатан кўп. Касаба союз группа аъзолигига ўзларидан энг муносиб етти кишини сайлашди. Уларнинг рўйхатини ёзиб бизга топширишлари учун махсус бланкалар тарқатган эдик. Қизиғи шундаки, механиклар коллективи бундай бланкани тўлдиришдан воз кечишди. Чунки унда касаба союз группа аъзосининг фамилияси билан ёнига маълумоти, миллати, партиявийлиги сингари қатор бандлар киритилган эди. Уларнинг фикрича, фақат исми-шарифини ёзиш билан чекланиш лозим экан. Мантиқан олиб қараганда тўғри. Одамни қоғозга қараб эмас, қилаётган ишига қараб баҳолайдиган вақт ҳам келди. Шунингдек, улар фаол жамоатчи-ишчи Холиқ Абдумаликовни ўзларига группа касаба союз ташкилоти раиси этиб сайладилар. Холиқ ҳақиқатан принципиал, дилкаш, бир сўзли, меҳнаткаш йигит. Одамлар хатосини юзига очиқ айтибгина қолмай, мақсад-интилиши томон уларни ўзи билан эргаштира олади. Холиқ сингари йигитлар, ишончим комилки, муаммолар кўламини бизга нисбатан кенгроқ билади.

Бизда яна эритиш цехи йирик коллективлардан бири. Унда 17 та касаба союз группаси мавжуд бўлиб, ҳар бир группада ўртача 25 нафардан ишчи бор. Характерлиси, биргина шу цехнинг ўзида етти миллат вакиллари меҳнат қилишади. Касаба союз группа аъзолигига сайлаш пайтида ҳар бир миллат вакилидан муносиблар танланди. Кенг истеъмол моллари цехимизнинг гўшт майдалагич, қандолатлар пишириш учун қолип, қозон сингари катта ассортиментдаги маҳсулотлари ҳамшаҳарларимизга яхши таниш. Улар харидорлар талабини кўпроқ билиш мақсадида махсус бюро ташкил қилдилар. Эндиликда у дастлабки натижасини бера бошлади. Маҳсулот ишлаб чиқариш унумдорлиги 18 процентга ошди.

М. Бобоев касаба союз ташкилоти раиси этиб сайланган 1-механика цехи ҳам заводдаги илғор коллективлардан саналади. Уларнинг пахта толалари учун ишлаб чиқараётган валлари ҳозирги кунда юқори сифат белгиси билан қабул қилиняпти. Ойлик кўрсаткичларини 110 процентдан зиёд қилиб бажариб келувчи бу цех яқингинада завод маъмуриятининг кўчма Қизил байроғини олишга муяссар бўлди. Мазкур цехда ҳам йиғилиш ошкоралик руҳида ўтди.

Заводимиз бўйича 30 та ана шундай касаба союз группалари мавжуд бўлса, ҳозирга келиб уларнинг 80 фоизида ҳисобот-сайлов йиғилишлари ўтиб бўлди. Демак, корхонамиз аҳли бизнинг ишимиз билан танишиб ўз баҳосини берди, биз раҳбарлар эса ўз навбатида уларнинг дардини билдик.

Хўш, ишчилар нима дейишяпти? Ҳамма цехлар мисолида умумлаштирадиган бўлсак, барчасининг талаби, истаги битта: озиқ-овқат маҳсулотларини, айниқса, охирги пайтда камёбга айланиб бораётган моллар турини кўпайтириш. Чунки, «Нега шакар йўқ, нега совун йўқ ёки нега гўшт кам бериладди?» деган саволлар ҳамма цехларда такрор-такрор бериб турилди. Ҳақли талаб. Шу боисдан партия ва ҳукуматимиз ҳам бу масалага асосий диққатини қаратиб, кечиктириб бўлмайдиган ҳал қилувчи вазифа деб билмоқда.

Виктор Федорович заводда ишчилар активлигининг ниҳоятда тез ошиб бораётганини алоҳида таъкидлайди. Ҳисобот-сайлов йиғилишларининг жойларда ўз вақтида ўтаётганини, унда барча ишчиларнинг 100 фоизи иштирок этишини, касаба союз группа раисининг докладини диққат билан эшитиб, фикр-мулоҳазаларини, танқидий гапларни ошкора билдирганликларини далил қилиб кўрсатади.

Шубҳасиз, меҳнаткашлар орасидан сайланаётган касаба союз группа вакиллари ҳамкасблари ишончини амалдаги ишлари билан оқлай оладилар.

Ф. ҲУСАНОВА.

Республика бўйлаб

Хушхабарлар

● Нукус мактабларининг юқори синф ўқувчилари ҳамда ҳунар-техника билим юртларининг талабаларидан 200 киши Астрахань область Камизяк районидаги «Тузукли» совхозига жўнаб кетишди. Улар таътил кунларини шу ерда ўтказишади. Болалар хўжалик билан тузилган шартномага мувофиқ, бу ерда колхозчиларга помидор етиштиришда ёрдам берадилар. Улар яхши дам олиш билан бирга пул ишлаб топиш имкониятига ҳам эга бўладилар.

● Медицина олий ўқув юртлари ва билим юртлари негизида Тошкентда ташкил этилган студентларнинг тўртта отрядига бўлажак шифокорлардан 120 нафар йигит ва қиз аъзо бўлди. Студент отрядлари Ўзбекистон ЛКСМ Марказий комитети ҳамда В. И. Ленин номли Бутуниттифоқ болалар фонди ваколатли врачлари ташаббуси билан тузилди. Отрядларнинг аъзолари ёз фаслининг икки ойи давомида Қорақалпоғистоннинг экология жиҳатидан ноқулай районларида яшаётган аҳолига тиббий ёрдам кўрсатадилар, хотин-қизлар ва болаларни шифокорлар кўригидан ўтказишда кўмаклашадилар.

● Қўнғиротдаги 83-мактабда туркман шоири Махтумқулига бағишланган байналминал дўстлик кечаси ўтказилди. Туркманистоннинг Қорақум районидаги «Қорақум» район газетасининг ходимлари муаллимлар, ўқувчилар ва улар ота-оналарининг меҳмони бўлишди. Кечада классик шоирнинг шеърлари туркман, қорақалпоқ, қозоқ ва рус тилларида янгради. Мактаб дўмбирачилар ансамбли ва рақс коллективи катта концерт программаси билан чиқди.

● Каттақўрғон районидаги 7-ҳунар-техника билим юрти талабалари ўқув устахоналарида қишлоқ хўжалик машиналарининг подшипниклари учун қобиқлар тайёрлай бошлашди. Улар бу йил «Узбекхлопкомаш» бирлашмасига 15 минг сўмлик шундай деталлар етказиб берадилар. Бошқа корхоналар ва ташкилотлар билан ҳам шартномалар тузилди. Билим юрти бу корхона ва ташкилотлар учун йигирмадан ортиқ номда металл буюмлари ишлаб чиқармоқда. Ишни бундай ташкил этиш билим юртига қўшимча маблағлар бермоқда, бундан ташқари, бўлажак токарлар, слесарлар, фрезерчиларга амалда касб-кор кўникмасини ҳосил қилишда кўмаклашмоқда.

(ЎзТАГ).

Ҳам куласиз, ҳам куясиз

Эгаси борми?

Набирасининг иситмаси кўтарилиб кетганидан Сабиҳа бувининг юрагига ғулғула тушди. Боланинг онаси ишда, унга қарашга уйда ўзидан бошқа ҳеч ким йўқ эди. Буви набирасини амаллаб овунтириб «Тез ёрдам»га қўнғироқ қилишга ошиқди. Аммо аксига олиб уйнинг орқа томонидаги бир эмас иккита телефоннинг бирортаси ҳам ишламасди. Барибир иш чиқмаслигидан бошқа ерга телефон ахтариб кетди. Қўшни массивдаги аксарият телефонлар ҳам бузуқ экан. Кампирни чарчатиб қўйди. Иложи қолмаганидан охири силласи қуриб мактабга кириб борди. Хайрият бу ердаги телефон панд бермади, бир зумда «тез ёрдам» станцияси диспетчери билан боғланиб буюртма берди. Шифокорлар тезда етиб келиб, болани касалхонага олиб кетишди.

Бизга бу воқеани гапириб берган яқин танишимиз, куюниб гап очиб қолди:

— Нима, таксофон телефоннинг эгаси борми, ўзи?

Ҳақиқатан ҳам шаҳримиз кўчаларида савлат тўкиб турган айрим телефон будкалари, таксофонларнинг эгаси йўққа ўхшайди. Йўқса, у қўл-оёғи йўқ, инвалид, «соқов механизм»га айланиб қолмаган бўларди. Ишонмасангиз текшириб кўринг, ҳозир шаҳримиздаги аксарият телефонларнинг тўрттадан биттаси ана шундай «давосиз дард»га чалинган.

Ушбу суратдаги таксофонни биз шаҳримизнинг Пушкин кўчасида, 4-ҳунар-техника билим юрти олдидаги майдонда учратдик. Эътиборсизлик ҳам шунчалик бўладими? Қайсидир безори, хулқи бузуқ одамнинг бемаънилиги туфайли тузуккина телефон «дард»га чалиниб ётибди. Унинг қирқиб олинган қисми энди нимага ҳам наф берарди. Шундай дея баъзан ўзимизни овутишга ўрганиб қолганмиз. Аммо масалага жиддий ёндошилса бир ҳақиқат бир зумда аён бўлади қолади. Телефон будкаларини ўрнатганлар энди унинг ҳолидан хабар олишни унутиб қўйишмаяптимикин?

Шаҳримизнинг марказларику майли-я, аммо четка массивларда бузилиб ётган телефонларни кўриб ачиниб кетасан киши. Ушандай пайтда бу беминнат дастёр ҳожатингизни чиқармай қолса борми, адойи тамом бўласиз. Чилонзор районидаги Гулистон массивига йил бошида қийинчилик билан битта таксофон ўрнатилган эди. Аммо ярим ой ўтар-ўтмай уларнинг биттаси, кейинроқ эса иккинчиси ишдан чиқди. Ҳозир унга яқинроқдаги бошқа иккита таксофон ҳам одамлар оғирини енгил қилишда аҳолига ёрдам бераётгани йўқ. «Гулистон»га чегарадош «Алгоритм» ва «Қизил Шарқ» массивларидаги соқов телефонлар ҳам ҳозирги кунда мутасаддиларнинг ёрдамига кўз тикиб ётибди.

Хўш, бу аҳвол қачонгача давом этади?

Р. АҲМАДАЛИЕВ.
Х. Мирзакаримов сурати.

Объективда — Малайзия

СУРАТДА: намоз ўқилишини кутиб.

В. Семёнов (ТАСС) сурати.

КПСС Марказий Комитетининг миллатлараро муносабатларга бағишланадиган Пленуми олдидан

СЎЛМАСИН ДЎСТЛИК ГУЛИ

Бердиназар ХУДОЙНАЗАРОВ, Туркманистон ССР халқ ёзувчиси, Махтумқули номидаги Туркманистон ССР Давлат мукофоти лауреати.

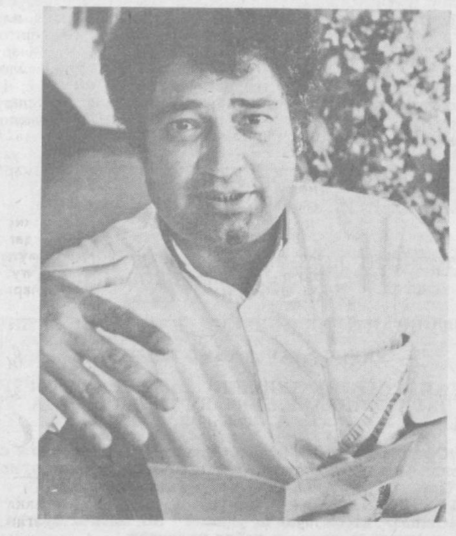

Отамурот ОТАБОЕВ, таниқли шоир, Туркманистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати, Туркманистон Ёзувчилар уюшмаси котиби.

Ўктам ЭМИНОВ, ёзувчи, «Совет милицияси аълочиси», СССР Ёзувчилар уюшмаси ва СССР Ички ишлар министрлиги конкурслари лауреати.

ОДАТДА бирон бир халқ ҳақида гапирганда дастлаб унинг тарихи, тарихда тутган ўрни тилга олинади. Демак, халқнинг томири, ўқ илдизи хусусида гапирилади. Сўнгра унинг шу кундаги ҳаёти, турмуш даражаси ҳақида фикр юритилади. Демак, тақдири хусусида сўзланади.

Ўрта Осиё ҳақида гап кетганда Ер куррасининг истаган бурчагида ўзбеклар, туркманлар, тожиклар, қирғизлар, қозоқлар, қорақалпоқларнинг она юртлари кишн кўз олдига келади. Ўтнафас саҳролар, яйловлар, тоғлар, бепоён пахтазорлар, Ўрта Осиёнинг қайноқ қуёши ҳақида ҳайрат тўла ҳикоялар айтилади.

Ўрта Осиё!

«Сен қандай юртсан, маконсан ўзи?» деган саволга бу оташин ўлка «Қалби қайноқлар, жўшқин қонлилар, ўз қадру қимматини ҳамиша юксак тутадиган эр йигитлар, сув келса симириб, тош келса кемириб ўз бахтини яратаётган соҳибжамоллар юртиман», деб айтган бўларди. Яна қўшиб қўярди: «Менинг болаларимнинг миллати битта — қуёш болалари, уларнинг томири — теран, тақдири — туташ бўлиб келган ва шундай бўлиб қолади».

Бердиназар ХУДОЙНАЗАРОВ:

— Тўғри айтдингиз! Шундай бўлиб келган, шундай бўлиб қолади.

Биз ёзувчимиз. Халқ бизга ишонади. Демак, халққа рост гапни айтишимиз керак. Халқнинг кўзини бўяб, ёлғонлашга, уни маҳдудлик кўчасига олиб киришга бизга ҳуқуқ берилмаган. Бир халқ ҳеч қачон иккинчи халққа душман бўлмаган, бўлмайди ҳам. Худди шунинг учун ҳам қадим-қадимдан бир давлат иккинчи давлатга элчилар юбориб турган. Элчи — тинчликка белги деб ҳисобланган. Амир Темур саройидаги испан элчиси Кловихо, Петербургдаги элчи Аҳмад Дониш, сайёҳ Марко Поло ва шунга ўхшаш кишилар халқлар бир-бирига дўст, иноқ бўлиши учун қўлларидан нима келса шуни бажарганлар.

Булоқ сувини битта кесак лойқалатади. Бир оғиз ноўрин сўз, ноўрин ҳаракат низоларга сабаб бўлади. Демак, халқнинг — хоҳ улуғ халқ бўлсин, хоҳ кам сонли элат — унинг миллий ғурурини ҳурмат қилиш зарур. Миллий ғururга озор етмас экан, ҳеч бир халқ низо ёки жанжаллар тарафида бўлмайди.

Отамурот ОТАБОЕВ:

— Мен шоирман. Яхшиси ўз фикрларимни шеърда ифода қилсам.

Ота насиҳати

Сийнангдаги қўрқувларни енгиб ўт,
Юлиб отгин асло ўстирма, ўғлим.
Кучсиз кўрсанг, баланд бошинг эгиб ўт
Кибрланиб юзинг ўгирма, ўғлим.

Юракка куч, тилга эса сўз келар,
Сўз келдими, қонга тўла кўз келар.
Тинч бошимиз не балога дуч келар,
Неча жабр, неча пистирма ўғлим.

Кеч билармиз оз умрда хатомиз,
Катта-кичик фарқ этмасмиз ҳатто биз,
Сен фарзанди бўлсанг, мендек отанинг,
Ботир номинг асло паст урма, ўғлим.

Ёнсанг, кулларинг ҳам чўққа айлансин,
Юртинг тўй-ҳашамда умид бойласин
Тоғдек бўлгил, феъли пастдан айна, сен,
Ташлама ўзни оёқ остига, ўғлим.

Ўз-ўзингдан тенгтинг чиқмаса ёмон
Курашмай йиқилсанг, эмассан полвон.
Душмандан ҳеч маҳал тилама омон
Кўчгин мудом ишнинг ростига, ўғлим.
Ўз тупроғинг ерга урма, бўл ўктам.
Обрў топма азоб чекмай сира ҳам
Ёлғон сўзга учиб, ногоҳ уриб дам,
Тушмагин дўстнинг қасдига, ўғлим.

Ҳаётга бошласин оқ тонг сафари,
Сенга сабоқ бўлсин шому саҳари.
Энг улуғ ўқувдир отанг сабоғи
Бу дарсни олгин бош устига, ўғлим.

Ўктам ЭМИНОВ:

— «Тушмагин дўстнинг қасдига ўғлим». Жуда топиб айтибсиз, шоир. Мен доимо бир нарса ҳақида ўйлайман: дўстлик қаердан бошланади? Табассумданми? Илтифотданми? Маслакдошликданми? Шундай бўлса, барчага баробар хушфеъл, очиқчеҳра бўлиб яшамоқ, одамзотга илтифот қилмоқ — фарзимиз. Маслагимиз бир эканки, бир байроқ остига бирлашиб яшаяпмиз. Дўстлик менимча, юракдан юракка солинган кўприк! Юракдан дўстлик — нон қадар азиз, жон қадар лазиз бўлади. Кишини қудратли қилади.

Қудрат

БУ ВОҚЕА ҳаётда бўлганми йўқми — билмайман. Менга отам айтиб берган. Отамга эса марҳума бувим айтиб берган экан.

Бир савдогарнинг узоқдаги ўзга юртда дўсти бор эди. Савдогар ҳар йили ўша юртга бориб, зиёрат қилар, дўстининг дийдорига тўйиб қайтар эди.

Ҳар тоза сувни булғатувчи тўнғиз, ҳар ширин қовунга тил теккизувчи ит, ҳар дўстнинг пайини қирқувчи иблис бўлар экан, ёронлар! Савдогарнинг самимий ташрифлари дўстининг қўшниси ғайирлигини келтирди. Дўстларнинг бошига қора кун тушди. Савдогарни ушлаб, зиндонга ташладилар. Ўша юрт ҳокими уни сўроқ қилди:

— Сен кимсан?

— Мен сенинг юртингга яхши ният билан келганман. Сенинг содиқ фуқаронгнинг дўстиман.

— Ёлғон! — ҳайқирди қўшни, — у ёлғон айтаяпти. У ўзга ҳоқоннинг жосуси.

— Сен жосуссан! — деди ҳоким. — Жосусга не жазо лозим бўлса, шунга сазовор бўласан. — Кейин у аёнларига ўгирилди, — унга не жазо муносиб?

— Дор! — деди аёнлар бир овоздан.

Хуллас, савдогар дор тагига келтирилди, бўйнига сиртмоқ тушди.

— Бизнинг юртда ўлимга маҳкум кимсанинг сўнгги илтимоси бажо келтириларди, — деди савдогар.

— Бизда ҳам шундай! — хитоб қилди ҳоким, — тила тилагингни, эй ажнабий?

— Ёлғизгина онам бор. Рухсат эт, олампаноҳ, фарзандлик бурчимни сўнгги бор бажариб, видолашиб келай.

— Қанча вақт керак бунга? — сўради кўнгли сал-пал юмшаб ҳоким.

— Боришга бир ярим кун, қайтишга бир ярим кун, бир кун онамнинг ёнида бўламан, — илтижо қилди савдогар.

— Ким қайтишингга кафолат беради?

— Мен, — деди савдогарнинг дўсти.

— Унинг қайтишига ишонасанми? — ишонқирамай сўради ҳоким.

— Ўзимга ишонгандай!

— Агар қайтмаса, ўрнига ўзингни осаман! — деди ҳоким.

— Эй олампаноҳ, ихтиёр сенда! — деди савдогарнинг дўсти.

Савдогар дўстини бағрига босиб, деди:

— Эй дўстим, ҳимматингни тангри ярлақасин. Мен тўрт кундан сўнг чошгоҳда дор тагида бўламан.

— Қайтма, — деди дўсти, — менинг юртим бошқа, тилим бошқа, мени деб ажал ёқангдан тутиб турибди.

— Дўстликнинг тили битта — вафо, — деди савдогар.

Шуйтиб, аё дўстлар, савдогар юртига қараб ошиқди. Бир кун онасининг қошида бўлиб, бор гапни айтиб ундан қайтишга изн сўради. Онаси уни бағрига босди:

— Болам, энг сўнгги дақиқа мени ёдингга олибсан, берган оқ сутимга розиман. Энди шошил, субутсизлигинг билан бир бегуноҳнинг қонига зомин бўлма.

Савдогар биронта манзилда нафас ростламай дўстининг юртига қушдек учди.

Дақиқалар шафқат билмай ўтарди. Савдогар айтган муддат борган сари яқин келарди. Дўсти эса хурсанд, нуқул жилмаярди.

— Эй фуқаром, эй бандаи ожиз, — деди ҳоким, — дўстим деганинг азиз бошингни кундага тутиб кетди. Кулишингнинг боиси недир?

— Эй ҳоким, дўстим омон қолди, шунга қувонаман.

Алқисса, савдогарнинг дўстини дор остига олиб келишди. Шу лаҳзада жаллод майдон сари югуриб келаётган кишига кўзи тушди.

— Озод қилинглар уни, — деди савдогар ҳаллослаб, — мен келдим.

Дўсти савдогарни қучоқлаб, аччиқ кўз ёшларини тўкди.

— Эй дўстим, — деди савдогар. — Онамдан хабардор бўлиб тур. Мендан бошқа ҳеч кими йўқ эди.

Бу воқеани кузатиб турган ҳоким тахтиравондан тушиб келди.

— Икковинг ҳам озодсан! Ёруғ дунёда шунча яшаб, сиз каби дўстларни кўрмадим. Сизларнинг ўрнингизга шумлик қилиб ёлғон сўзлаган қўшнинг қатл этилади. Боринглар, даврй-даврон суринглар. Лекин огоҳ бўлинглар: дўстлик бу — қудрат. Шунча асасаю дабдабам билан шу қудратни енголмадим. Ҳайҳот, менда ҳам сизлардай дўст бўлса эди, уларга шоҳлигимни алишар эдим...

Қиссадан ҳисса: сени бошида кўтарувчи дўстинг бор бўлсин.

Ўктам ЭМИНОВ:

— Тилимнинг учидаги гапни айтдингиз. Туркман билан ўзбекнинг дўстлик илдизлари жуда узоқ йилларга бориб тақалади. «Гўрўғли» достонлари туркуми ёдингиздами? Уни буюк бахшилар Эргаш Жуманбулбул ўғли, Фозил Йўлдош ўғли жуда маромига етказиб айтишган эди. Достонда Гўрўғли туркман дейилади. Бундай олиб қараганда унинг оиласини байналминал дейиш керак бўлади: Гўрўғли султоннинг бир келини Даллли Доғистондан, бир ўғли Хунхордан, бир ўғли Ваянгандан, Холдорхон маҳрам деган сарбози бир ердан... Худди бизнинг совет давлатимизга ўхшайди. Дўстликни, аҳилликни қадим-қадимдан то ҳозирги кунгача бир хил англаб, бир хил куйлашса не ажаб!...

Бердиназар ХУДОЙНАЗАРОВ:

— Ёки Навоийни олайлик. Туркий халқларнинг бари — туркми, туркманми, озарбайжонми, қозоқми, қирғизми, қатъий назар — севиб ўқийди. Навоий ўз оти билан Навоий! Буюк истеъдодлар доимо халқларни бир-бирига яқинлаштиради. Бу табиат қонуни. 500 йилдан бери Навоий ҳазратлари бизга одамийликдан, дўстликдан сабоқ берадилар.

Улуғ қирғиз адиби, алломаи замона Чингиз Тўрақул ўғли Айтматов: «XVIII юз йиллик — Махтумқули асри» деган эди. Шундай улуғ Махтумқули ҳам «Менинг устозим Навоийдир» деган. Ўзбеклар қўли билан тикланган Шерғози мадрасасида таҳсил олган.

Инсон ўз ҳоличa буюк бўлолмайди. Биров унга нур беради, биров йўл кўрсатади, биров бир умр ҳамроҳ бўлади. Унинг бир устози рус бўлса, бири форс, бири авар ёки булғор бўлиши мумкин. Бу нимани кўрсатади? Бу — инсон якка-ёлғиз яшай олмайди дегани. Сўзимга яна бир исбот:

Ҳамзанинг 100 йиллигига йиғилдик. Иттифоқимизнинг турли бурчакларидан, ҳатто Венгрия, Олмония, Туркиядан адиблар, аҳли маданият келишди. Ҳамзанинг уларга нима алоқаси бор? Узоққа бормайлик: Ҳамза бўлмаса, туркман халқининг инқилобий ҳаракати тугал бўлмайди.

Ўктам ЭМИНОВ:

— Чунки Ҳамза Қизил Арвотгача ўз ташвиқот поезди билан борган. Демак, бизнинг юртларга инқилобий руҳни ҳам олиб келган. Дурди Қилич номини эшитганмисиз? У Ҳамза билан бирга бўлган. У ёзган пьесаларда қатнашган, ўрганган. Шеърлар, қўшиқлар ижод қилган.

Бердиназар ХУДОЙНАЗАРОВ:

— Ўзи ҳам Ҳамза сингари Тошовузда ҳаракат қилган. Қашшоқларни ҳимоя қилган. Ундан бойлар, босмачилар, муллалар жуда қўрқишган. Дурди Қиличнинг номи инқилоб душманларига даҳшат солган. Бу ҳам дўстлигимиз тарихидаги энг ёрқин саҳифалардан бири саналади.

Отамурот ОТАБОЕВ: — Яна назмга навбат.

Халқим менинг

Қардошларинг бор ёнингда
Бахтиёр халқим менинг.
Элинг озод, ўз қўлингда
Ихтиёр халқим менинг.

Еридан мўл ҳосил олган
Кундан кун иқболи кулган
Йўлларига нур тўшалган
Боякбор халқим менинг.

Қудратингга ҳеч кўз етмас
Таърифингга ҳеч сўз етмас
Умрингдир ўчмас — йитмас
Эрки бор халқим менинг.

Тўй куни бу — тилим бийрон
Йиққан оқ пахтанг тоғ хирмон
Жўшар жомингда май алвон,
Бахти бор халқим менинг.

Яша, боқий бўлгин мудом,
Юрагимда кулгин мудом,
Туққан дўстга этгин мудом
Эътибор халқим менинг.

Ўктам ЭМИНОВ:

— Бу сатрларни ўзбек ҳам, тожик ҳам фахр билан такрорлаши мумкин. Сизларни билмадиму, мен шундай деб ўйлайман.

Бердиназар ХУДОЙНАЗАРОВ:

— Ёзувчилар халқнинг кўз тутган умиди. Биз нима десак халқ такрорлайди. Бизга ишонгани учун шундай қилади. Шунинг учун ҳамиша рост гапни айтишимиз жоиздир. Айниқса, дўстлик бобида. Ёзувчи халқнинг виждонимi, демак у ўз халқига ибрат бўлмоғи керак!

Ўктам ЭМИНОВ:

— Ибрат бўлиб яшаган деб айтишгагина осон. Гапи бошқа, иши бошқа, юраги, юзи икки хиллар оз дейсизми?

Ибрат

ЎЗБЕКИСТОН ССР халқ ёзувчиси Раҳмат Файзийнинг 60 йиллик юбилейи кунлари эди. Мен суратчи Мирвосил Одилов билан бирга адибникига бордим. Юзларидан табассум ёғилиб турган Раҳмат ака бизни жуда илиқ кутиб олди.

— Хурсанд бўлиб ўтирибмиз, неварамиз телефонда ўзбекча салом берди, — деди у киши.

Роса ҳайрон бўлган эдим ўшанда.

Бир пиёла чой узатиб туриб, пиёлага ишора қилди адиб:

— Дўстим совға қилиб жўнатибди. Аммо-лекин, дўстнинг пиёласида чой ичиш кўп яхшида! Худди жонингга, руҳиятингга озиқ кираётгандек бўлади.

— Қайси дўстингиздан? — сўрадик бараварига.

— Жалол Икромийдан. Кўп яхши жигаргўша дўстда!

— Ахир у сиздан каттаку! — дедим ажабланиб.

— Дўстнинг катта-кичиги, орик-семизи, яхши-ёмони бўлмайди. Дўстликка бу тамғалар бекор. Кейин ота-боболаримизда бир нақл бор: «Дўстинг ака бўлса ундан яхши». — Кейин ҳеч бир кишида, то ҳануз учратмаганим кулгичларини ўйнатиб ўзига хос табассум қилди. У кишининг юзидан аввал кўзи куларди. — Мана, агар кўнгилга солган бўлса икковимиз дўст бўлиб қоламиз.

Биз дўст бўлишга бўлдик. У киши қаерда бўлса мен ҳақимда сўзлаб юрдилар. Мен бўлсам Раҳмат Файзийникига ўн йилдан кейин 1987 йилда, у киши 70 ёшга кирганларида бордим.

— Э-э, — бош чайқади Раҳмат ака, — дўст деган бунақа бўлмайди. Ўн йил бўлибдия келмаганингизга! Бу ибратли дўстлик эмас...

Ўшанда, 60 йиллик сабаб учратганимизда мен Жалол Икромийнинг Раҳмат Файзий ҳақидаги мақоласини ўқиган эдим. Шу мақолани ҳозир эслаш жуда ўринли деб ўйлайман. Жалол Икромий ёзадилар:

«Ростини айтсам, у вақтларда Ўзбекистон ёш ёзувчилари билан унча таниш эмасдим. Буни ишим кўплигидан деб биламан, ахир урушдан кейинги йилларда бизнинг зиммамизга кўп вазифалар юкланганди, янги-янги асарлар ёзардик, ўзимизни ҳар соҳада синаб кўрардик. Афтидан, ҳам наср, ҳам драматургия, ҳам кинодраматургия, ҳам бадиий таржима бизга қараб қолганди. Тап тортмай қиссалар, пьесалар, сценарийлар ёзиб, русчадан таржималар қилардик. Эҳтимол, шу сабабданми, ё ўша вақтдаги ўзбекистонлик ёш адиблар унча кўзга ташланмаганиданми, биз Ойбек, Ғафур Ғулом, Абдулла Қаҳҳор, Уйғун, Шайхзода каби сиймоларни яхши танисак ҳам ёшларни унча билмасдик.

Мен Раҳмат Файзий билан илк бор Москвада, киночиларнинг ижодий уйида (Балашовода), кинодраматурглар семинарида танишдим. Мен бу дилбар одам билан бир ойдан ошиқроқ бир уйда яшадим. Мен Раҳмат Файзийдан тўққиз ёш катта бўлсам ҳам, ўша кунлар худди дўст ва ўртоқдай эдик. Шўхликлар қилардик, ширин суҳбатларимиз бошқаларнинг ҳавасини келтирарди.

Адабиётимиз, тарихимиз тўғрисида, халқларимизнинг дўстлиги ва самимийлиги тўғрисида, шеърият ва адабиёт тўғрисида, Тошкенту Душанбе, қўйинг-чи, барча нарса тўғрисида суҳбатимиз адо бўлмасди. Мен ўз характеримни биламан: ҳар хил тоифаларга қўшиладиган, ғала-ғовур ва кулгига унча бой одаммасман. Ҳеч ким билан ҳам гапим қовушмайди, ҳар ким билан ҳам суҳбатим қизимайди... Аммо агар кўнглимга ёқадиган, таъбимга мувофиқ одамни топсам, қалбимнинг барча эшигу дарвозасини ланг очаман, ҳар қандай юмушдан ҳам ўша дилга яқин одамнинг суҳбатини, дийдорини афзалроқ кўраман.

Раҳмат Файзий мен учун ана шундай қалбимга, яқин, таъбимга мос, очиқ кўнгил, самимий дўст бўлиб чиқди. У мендан ёш бўлишига қарамасдан, жуда тажрибали, жуда пишиқ эди. Турмуш ташвишларини тортишда ҳам, ижодда ҳам анча моҳир эди. Кўпни билса ҳам манманлик қилмасди.

У вақтлар Раҳмат Файзий кинода анча таниқли эди. «Сен етим эмассан» деган машҳур асарни ёзиб, семинарга келганди. У ўша вақтда шу сценарий асосида «Сен етим эмассан» деган роман ёзмоқчиман, деб маслаҳат солганди. Мен маъқуллаб, бир сюжетни драматургиядан насрга ўтказиш анча қийин бўлади, дегандим. Аслида ёзувчи бу ишда анча азоб чекди. Айтганим тўғри чиқди. Раҳмат Файзий ҳам «Ҳазрати инсон» романини яратмоқ учун ўн икки йил уринди ва ниҳоят, ажойиб асар ёзди.

Гоҳида бирор семинар, ё шифохонада одам бир киши билан улфат тутиниб, у мен билан бир умр дўст бўлади деб ўйлайди. Аммо вақт ўтиши билан бу гумон пучакка чиқади: ўша улфат ёмон одам бўлмаса ҳам турмуш ташвиши билан овора бўлиб, сизни унутади. Раҳмат Файзий у қабилидаги одамлардан эмас экан. Мен ва Раҳмат Файзий 1952 йилдан бери икки биродар, икки қалин дўст мисоли ҳамиша бир-биримизни ўйлаймиз ва дийдор кўришганимизда бир-биримиздан бир қадам ҳам ажралмасдан қувнаб юрамиз. Мен билан Раҳмат Файзийни бир жойга ўтказиб, суҳбатимизни тингланг: аввали бору охири йўқ. Назаримда бизнинг суҳбатимиз файзидан ғунчалар очилиб, булбуллар маст бўлгандек.

Биз ана шундай дўстмиз.

Менинг ана шу дўстим олтмишга кирибди. Раҳмат Файзийнинг олтмиш ёшлиги унинг айни камолот, кучга тўлиб тошган пайтидир. Шунинг учун ҳам мен меҳрибон дўстимни чин кўнгилдан табриклаб, унга сиҳат-саломатлик, хосиятга тўла узоқ умр ва ижодий ютуқлар тилайман».

Бу самимий сатрлар тожик адибининг бир ўзбек фарзандига, қолаверса ўзбек халқига бўлган меҳру муҳаббатининг белгиси. Ибратли, ҳавас қилса арзигулик дўстлик!

Тарихда бу каби буюк дўстликлар талайгина. «Қўшалоқ Прометей» — Карл Маркс ва Фридрих Энгельснинг олтиндек ўчмай, инсоният бор экан порлаб турувчи дўстлигига ким ҳавас қилмайди? Буюк Навоий билан Жомийнинг дўстлиги қайси назмга сиғади? Пролетариатнинг доҳийси Ленин билан Максим Горькийнинг дўстлиги-чи?

Буларнинг битта номи бор: Буюк Дўстлик! Уларнинг ҳар бири бизга йўлчи юлдуз, ибрат китобидир.

Бердиназар ХУДОЙНАЗАРОВ:

— Ютуғимиз бир, қайғумиз бир, қўшиғимиз бир бўлганидан кейин бизлар дўст бўлмай ким дўст бўлсин?! Бу дўстликни ахир бизга Ҳамза ва Дурди Қилич, Ойбек ва Берди Кербобоевлар мерос қилиб қолдиришганку. Биз шу дўстликка муносиб бўлишимиз керак!

Туркман халқининг ажойиб ёзувчиси Хидир Деряев Абдулла Қодирий билан таниш, ҳамсуҳбат бўлган экан. «Ўтган кунлар» романи ҳақида сўзлаганида кўзлари ёниб кетар эди. «Қисмат» романи Абдулла Қодирий таъсири остида юзага келганини Хидир Деряевнинг ўзи ҳам таъкидлаган.

Авваллари борди-келдимиз жуда қуюқ эди. Қора Сейтлиев Абдулла Қаҳҳор билан, Беки Сейтоқов Комил Яшин, Ойбек билан қалин эди. Билмадим, ҳозир нима бўлди бизга? Бизнинг тенгдошларимиз ҳам сал бепарвороқ назаримда. Биз ибрат бўлмасак, кейинги авлод биздан ҳам оқибатсизроқ бўлиб ўсади.

Ўзингиз ўйлаб кўринг, 1966 йилдан бери бирор марта на Ўзбекистонда Туркманистон, на Турманистонда Ўзбекистон адабиёти ва санъати ўн кунликлари ўтказилмабди. Салкам чорак асрдан бери борди-келди қилмас эканмиз.

Ўктам ЭМИНОВ:

— Туркманистонда Ҳамзанинг «Майсаранинг иши» спектаклини севиб томоша қиладилар. Ҳеч ким бу таржима асар демайди. Аксинча, Ҳамза туркманнинг ўз фарзанди. Таржима масаласида бир оғиз сўз айтсам. Таржима дўстликнинг пойдевори, адабий дўстликнинг асоси. Адабиётлар дўстлиги эса халқлар дўстлиги. Халқимизнинг энг яхши адибларининг энг яхши асарлари барчамизнинг мулкимиз бўлиши керак.

Мени бир масала қийнайди: миллий муносабатларга, умуман ҳар бир воқеага, негадир шу масала чигаллашганидан кейин эътибор берамиз. Нега миллий масалаларга аввалроқ эътибор берилмади? Яра газак олгандан кейин уни даволаш оғир кечади.

Икки республика ўртасидаги муносабатларга келсак. Чоржўйда ўзбеклар кўп. Ўзбекистон телевидениесининг эшиттиришларини ҳафтада икки марта кўрамиз. Бу жуда кам. Туркманистондаги ўзбеклар ҳаёти ҳақида, уларнинг турмуши, меҳнати, орзу-ўйлари ҳақида эшиттиришлар тайёрланса, унда биз туркман адиблари ҳам иштирок этсак ажойиб иш бўлмайдими?

Бердиназар оға тўғри айтдилар, чорак аср бўляпти, бир-биримиздан ҳол-аҳвол сўрамаймиз. Ўн кунликларни кутиб ўтирмай, ёзувчи ва санъаткорлар бориб-келиб туришса бўладику. Фақат адабиётчилар эмас, ҳамма соҳада, ҳамма республикалар билан — Ўрта Осиёдаги албатта — Ўрта Осиё халқлари руҳий, анъанавий бир-бирига яқин.

Бердиназар ХУДОЙНАЗАРОВ:

— Туркманларда «Буғдой нонинг бўлмаса — буғдой сўзинг бўлсин» дейишади. Халқнинг бу доно нақлида асрлар давомида вужудга келган одамлар ўртасидаги ўзаро муносабатларнинг олий мақсади ўз ифодасини топган. Бу муносабатлар чинакам инсоний муомалага, ўзаро маънавий сезгирлик, олижаноблик ва беғаразликка асосланиб, одамлар ва халқлар бир-бирларининг эҳтиёж ва талабларига мажбуран эмас, балки қалби ҳамда виждони даъвати билан хайрихоҳлик билдирадилар. Бизнингча, асрий орзу ленинча кўпмиллатли ҳамдўстлигимизда тўла тантана қилганидек, бизда ҳар бир миллат ва ҳар бир элат зарур пайтда бир-бирига «буғдой» сўзини айтибгина қолмай, шу билан бирга ўзаро буғдой нонни ҳам баҳам кўрадилар, кўрдилар. Бу Ўрта Осиё халқларининг энг улуғ хислати.

Менимча миллий муаммоларни тўпламай, уларни ўз вақтида ҳал этишга интилиш керак. Қозоқ ва ўзбек тилларидаги дарсликлар, турли фанлар бўйича ўқитувчилар миллий тилларда ўқитиладиган мактабларда етишмайди. Бу борада умумий куч-ғайрат сарфлаб, ўзаро мутахассислар айирбошлаш, ёшларни олий ўқув юртларига ўқишга юбориш, миллий тиллардаги дарсликлар, бадиий ва бошқа адабиётлар етказиб бериш керак. Ретрансляторлар йўқлиги сабабли айрим районларнинг аҳолиси туркман, ўзбек ва қозоқ телевидениеси программаларини кўра олмаяпти. Бу салбий ҳолатлар дўстликка озми-кўпми таъсир этмай қолмайди, албатта.

Ўктам ЭМИНОВ:

— Дўстликми, тугал бўлмоғи керак!

Бердиназар ХУДОЙНАЗАРОВ:

— Вақт тулпорини жиловлаб бўлмайди. Агар биз халқларимиз ўртасидаги эътиқодни, бир-бирига ўзаро яқинликни мустаҳкамламас эканмиз, умримизнинг қайсидир нуқтасида — эҳтимол чўл-биёбонда вақт тулпори бизни устидан ағдариб ташлайди. Унда кеч бўлади, ниҳоятда кеч бўлади.

Дўстликнинг асоси ҳар бир миллатнинг қадр-қимматини тан олишдир. Миллий маданиятнинг юксалиши халқни танитади, барчанинг эътиборига сазовор қилади.

Ўктам ЭМИНОВ:

— Ўрта Осиё адибларининг «Иссиқкўл форуми»га ўхшаш доимий ўтказиладиган анжуманларга тўпланиши вақти етмадимикан?

Бердиназар ХУДОЙНАЗАРОВ:

— Мен ҳам шу фикрни жуда кўпдан бери ўйлаб келаман. Агар шундай бир анжуманга уюшолсак қани эди! Барча муаммоларни бирга ҳал қилар эдик. Амударё билан Норин сувларини ичиб ўсган халқнинг фарзандларимиз, наҳотки сўзимиз билан ишимиз бир бўлмаса?!.

Отамурот ОТАБОЕВ:

Керакдир

Бу умримиз тўрт фаслга баробар
Баҳорда гул, янги турмуш керакдир.
Кузда ҳосил, қишда пага-пага қор—
Кўз қувониб, ёққан кумуш керакдир.

Боғинг сўлим бўлса яшнаб кетади,
Кўз келганда тилла ташлаб кетади
Сув булоқдан тойдек кишнаб кетади,
Бола бўлиб барин суюш керакдир.

Тўрт теграngда йил, кун ўтар, миллат бор,
Одам борки яхшилик бор, миннат бор.
Беш бармоғинг — қай бирида иллат бор,
Барини баробар кўриш керакдир.

Яхшилик, дўстликни норасо қилмас,
Кўприк қадрин сувга чўкмаган билмас.

Шоир дил дардини айтмаса бўлмас,
Ҳақ сўз айтиб дунёда яшаш керакдир!

Ўктам ЭМИНОВ:

— Бу сатрларга бир сўз илова қиламан: дўстлик гули сўлмасин. Дунёда қайси давлат бор экан, у ерда яшовчи миллатлар дўст бўлсагина қудратли бўлади. Еримиз бир, сувимиз бир, алвон байроғимиз бир. Дўст бўлсаккина ана шу бирликни сақлаб қоламиз.

Бердиназар ХУДОЙНАЗАРОВ:

— Ҳар қадамда, ҳар сонияда, ош устида ҳам, нон устида ҳам аҳилликни ўйлашимиз керак. Оилада аҳиллик бўлмаса барака бўлмайди. Ватанимиз — катта оиламиз. Агар иноқ бўлмасак оқибати яхши бўлмайди. Буни 286 миллион халқ ҳар лаҳза ўйлаши керак. Ғаламислар, дўстлигимизга раҳна солувчи пасткашларга омон бермаслик керак.

Ўктам ЭМИНОВ:

— Ҳаққос рост гапни айтдингиз. Бердиназар оға. Тақдиримиз туташ экан, қўл-қўлда, дил-дилда бўлсин!

Дўстим деб киши кишига қўл чўзар экан, унинг қалбида нозик ниҳол бир гул бўй тортган бўлади. Бу гул дўстлик гули, муқаддас гул. Бу гул кўпайса кўпайсин, лекин сўлмасин. Сўлмаслиги керак. Сўлдирмаслигимиз керак.

Суҳбатдош
Темур УБАЙДУЛЛАЕВ.
Р. Шарипов суратлари.

Сабзавотлар тез ёрдамни «чақиради»

Қозоғистон ССР. Жамбул шаҳрида сабзавотлар билан заҳарланиш ҳоллари кўпайганлиги муносабати билан ташвишли аҳвол вужудга келди. Шаҳардаги текширилган 19 савдо корхонасидан тўққизтасидаги сабзавотларда нитратлар миқдори ошиб кетганлиги аниқланди. Область агросаноат бирлашмасига қарашли маҳаллий лабораториянинг асосий ташвиши бозорни сабзавотлар билан мўл-кўл қилишдан иборат бўлганлиги сабабли, у нитрат миқдорига доир ҳужжатларни беришдан айтарлик манфаатдор эмас экан. Маҳкамачилик сабзавот маҳсулотларининг сифати устидан қаттиқ назорат ўрнатилишига тўсқинлик қилган.

Омонгелди номли совхозда, масалан, бир гектар ерга норма бўйича 300 килограмм ўрнига 600 килограммдан ўғит солинади.

Акс ҳолда полизкорлар планни бажаришолмайди. Хўжалик план учун жон куйдиради, аҳоли эса бундан жабр кўради.

СУРАТДА: болаларни шундай сабзавотлар билан қувонтириб бўладими? Уларнинг таркибида нималар бор экан?

ТАСС сурати.

Мардлик ва ватанпарварлик мактаби

Ёшларга осмон калити

Тошкент аэроклубининг битирувчилари «бешинчи уммон»ни бўйсундириш йўлида яна бир қадам ташладилар. Спорт самолётларида учишни эндигина ўрганиб олган бу йигитларни уларнинг устозлари Армавир, Качинск ва Балашов ҳарбий авиация олий билим юртларига йўллашди.

Бундай воқеалар клуб ҳаётида кўп бўлган. Бу гал эса воқеа унинг 55 йиллигига тўғри келди.

...Булутлар узра учишни ўсмирлигида ким ҳам орзу қилмаган дейсиз?

Энг қатъиятлиларгагина ўз эзгу ниятларини рўёбга чиқариш насиб этди. Армия, авиация ва флот билан ҳамжиҳатлик кўнгилли жамиятига қарашли Тошкент аэроклуби — Ўзбекистонда учувчи кадрлар тайёрлайдиган асосий муассаса бундай ёшларнинг жуда кўпига «осмон калити»ни топширган.

— Клубимизнинг «таржиман ҳоли» ОСОВИАХИМнинг ўттизинчи йилларда пайдо бўлган дастлабки аэроклубларидан бошланади, — деб ҳикоя қилади клуб бошлиғининг ўринбосари А. Тараканов ЎзТАГ мухбирига. — Ўша қийин йилларда клуб иккита У-2 самолёти (кейинчалик бу самолёт ПО-2 маркаси билан танилган эди), бир нечта планер, 28 та парашют олди.

Бу — албатта кўп эмас... Лекин биринчи йилиёқ 36 учувчи тайёрладик, булардан 12 нафари инструктор бўлди: ўша пайтда устоз кадрларни ҳам ўзимиз тайёрлашимизга тўғри келарди... Тошкентда парашют билан сакрашни ўргатадиган 20 та тўгарак ташкил топди, Самарқанд, Андижон, Фарғона, Марғилон ва бир қанча қишлоқ районларида эса планер мактаблари, авиамодель тўгаралари очилди.

Урушдан аввалги беш йил ичида клуб тўрт юзга яқин курсантни, урушнинг оғир йилларида эса беш юздан зиёд учувчини ўқитди. Улар Улуғ Ватан уруши фронтларида Ватанни ҳимоя қилдилар. Тошкент аэроклубида таълим олган учувчилар ва десантчилар орден ва медаллар билан тақдирланган, булардан ўн нафари Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонига сазовор бўлган. Улар орасида 120 марта жанговар учишда қатнашган эскадрилья командири Юрий Ивлиев, ёлғиз ўзи душманнинг 15 самолётини ва группа составида 11 самолётни уриб туширган звено командири Федор Костиков бор. Тошкентлик учувчи қизлар Надежда Шак билан Любовь Филимонова ҳам эркаклар билан биргаликда жанговар ҳаракатларда иштирок этишган. Аэроклуб инструктори Владимир Дронов Социалистик Меҳнат Қаҳрамони бўлди.

Николай Ушаков, Карим Мўминов, Абдулла ва Иброҳим Фасхутдиновлар, Александр Белицкий, Александр Селезнев, Абдуманноп Тожиматовлар парашют спортининг ташаббускорлари бўлишган эди.

1935 йили ўзбек хотин-қизлари орасида биринчи бўлиб Башорат Мирбобоева парашютдан сакраган эди. Дастлабки рағбатлантириш ҳам «аёлларга мос» — тикув машинаси бўлди. 1975 йилда эса Ўзбекистоннинг халқаро классдаги спорт мастери Элла Миллер, спорт мастерлари Лидия Эскандерова, Юлия Мурзаевалардан иборат аёллар командаси группа бўлиб парашютдан сакрашда СССР чемпионлари унвонини қўлга киритишди.

Тошкент аэроклуби битирувчилари қуролли кучларда ва граждан ҳаво флотида муносиб хизмат қилмоқдалар. Ўзини ҳарбий хизматга бағишлаш истагини билдираётган курсантлар сони кўпаймоқда. Бундай хизматга тайёрланишда уларга ветеранлар, тажрибали ўқитувчилар ва инструкторлар А. Матузов, А. Скиданов, Г. Хмельников, Ю. Халитов, В. Циплаков, В. Кузьменко, А. Бураков, А. Коннов, В. Сотников, А. Сотников, Ф. Алиева, С. Юнусов, Р. Ан, С. Калимулин, Г. Пожитков, И. Никандров, Е. Кукушкин, В. Чагай ёрдам беришаяпти. Курсант ва спортчиларга мана шулар осмонга «йўлланма» беришмоқда.

В. Кузьменко звеноси юқори малакали спортчи-парашютчилар тайёрлашни муваффақиятли уддалаяпти. Клубга ҳаво-десант қўшинлари қўмондонининг кўчма Қизил байроғи икки марта берилган.

Клуб ихтиёридаги техника такомиллаштириб борилаяпти. Булар ЯК-52, яқинда келтирилган ЯК-55 каби биринчи класс машиналаридир. Ҳозир Вячеслав Карпов бошчилигидаги Ўзбекистон терма командаси авиация спорти бўйича кузда Олмаота шаҳрида ўтадиган мамлакат чемпионатига тайёрланаяпти.

Қойилмақом маневрлар қилиш имконини берадиган парашютлардан фойдаланиш одат тусига кирди... Тамара Буракова ана шундай «қанотлар»да тўрт бора жаҳон рекордчиси бўлган эди. Ҳозир эса у парашют секциясининг жамоатчи раҳбари бўлиб ишлаяпти.

Клуб коллективи спортнинг техник ва ҳарбий турларини тарғиб қилишни ўзининг асосий вазифаларидан бири деб билади. ДОСААФчилар Ўзбекистоннинг шаҳар ва қишлоқларида ўтказаётган оммавий байрамлар ана шундай тарғиботнинг ёрқин шакли бўлмоқда. Олий учиш участкаларининг чиқишлари, парашютчиларнинг ҳаво акробатикаси, парашют билан сакраб ерда белгиланган жойга аниқ тушиш ўн минглаб томошабинларни мафтун этаяпти. Ана шундай ҳар бир байрамдан кейин клубга ўнлаб йигит ва қизлар келишмоқда.

...Клубнинг юбилейига бағишлаб Аранчи аэродромида ўтказилган байрам жуда қизиқарли бўлди. Олий учиш, белгиланган нуқтага парашют билан сакраш... Лекин бу ерда фақат бир воқеанигина ажратиб кўрсатишни истардик: ўзини авиацияга бағишлаган бир группа ўсмирлар шу ерда аэроклуб курсантлигига қабул қилинди. Анъана давом этмоқда.

Тошкентликлар Америка ҳақида нима деб ўйлайдилар

СССР Ташқи ишлар министрлигининг ташқи сиёсий муаммолари юзасидан совет жамоатчилигининг фикрини ўрганиш маркази Ўзбекистон ССР Ташқи ишлар министрлигининг кўмаги билан Тошкентда «Совет-Америка муносабатлари» мавзуида социология савол-жавобини ўтказди. Турли ёш ва касбдаги кишиларга саволлар берилди.

Тадқиқот натижаларидан маълум бўлдики, тошкентликларнинг фикрича, АҚШ —аввало иқтисодий жиҳатдан тараққий этган (30 процент), демократиялашган (20 процент), йирик капитал ҳукмрон бўлган (18 процент) мамлакатдир. Саволларга жавоб қайтарган кишиларнинг 77 проценти американликларга ижобий назар билан қарайди, 53 проценти АҚШ томонидан Совет Иттифоқига уруш хавфи йўқ, деб ҳисоблайди.

Савол-жавобда қатнашганларнинг 70 проценти Совет-Америка муносабатларини жаҳондаги энг муҳим муаммолардан бири деб ҳисоблайди, аммо 64 проценти мулоқотнинг эришилган даражасидан қаноатланмаганини билдирди.

(ЎзТАГ).

Муҳаррир
Э. М. ЭРНАЗАРОВ.

Реклама ва эълонлар

Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлиги
Ўзбекистон ССР Махсус ва монтаж қурилиш министрлиги базасидаги

14-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1989-1990 ўқув йили учун

қуйидаги ихтисослар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Слесарь-сантехник, газ пайвандчи, электр-газ пайвандчи, вентиляция ва ҳавони тозалаш системалари монтажи бўйича слесарь-вентиляциончи, кенг ихтисосли станокчи, технологик қурилмалар монтажи бўйича слесарь-монтажчи, автомобиллар ремонти бўйича слесарлар, электр-газ пайвандчи, «В» ва «С» категорияли автомобиль ҳайдовчилари.

Ўқиш муддати — 1 ва 3 йил.

Ўқишга 8—10 синф ҳажмида маълумотли, Тошкент шаҳрида ва шаҳар территорияси атрофида яшовчи йигит-қизлар қабул қилинади.

3 йил муддат билан ўқиётган ўқувчилар таълим даврида 4 маҳал бепул иссиқ овқат, иш кийими, кундалик ва кўчалик кийим-бош билан таъминланадилар. Билим юртини тамомлаган ўқувчиларга касб эгаллаганлиги ва ўрта маълумот олганлиги ҳақида диплом берилади.

10-синф маълумотига эга бўлган ўқувчиларга ойига 30—76 сўмгача стипендия тўланади. Билим юртини тамомлаганларга касб эгаллаганлиги ҳақида диплом берилади.

Ишлаб чиқариш практикаси даврида ҳамма ўқувчиларга иш ҳақининг 50 фоизи тўланади.

Ўқиш даври меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

Ўқиш ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Билим юртини аъло баҳоларга тамомлаганлар олий ва ўрта махсус билим юртларига имтиёзли шартлар билан қабул қилинадилар.

Билим юртини битирган ўқувчиларга Ўзбекистон ССР Махсус монтаж-қурилиш министрлиги бўлинмаларига йўлланма берилади.

Билим юртида бадиий ҳаваскорлик, техника ижоди ва спорт секциялари ишлаб турибди. Билим юрти касблар ва умумтаълим предметлари таълими бўйича яхши ўқув-материал базасига эга.

МАШҒУЛОТЛАР 1 СЕНТЯБРДАН БОШЛАНАДИ.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: директор номига ариза, туғилганлиги ҳақида гувоҳнома ёки паспорт, маълумоти ҳақида гувоҳнома ёки аттестат, медицина справкаси, турар жойидан справка, 6 дона фотосурат (3х4 см.).

Билим юрти адреси: 700073, Тошкент шаҳри, Ҳамза райони, Оқдарё кўчаси, 122-уй (12, 52, 68, 111, 183-автобуслар, 5, 26-трамвайларнинг «Ёғ-мой комбинати» бекати. 15, 26, 161-автобусларнинг «Жамила» магазини» бекати). Телефон — 91-33-94.

Диққат!

ТОШКЕНТ ШАҲРИДАГИ ЯНГИДАН ОЧИЛГАН «ИНТУРИСТ» МЕҲМОНХОНАСИГА КОНКУРСЛИ АСОСДА

«ОФИЦИАНТ» ВА «ОШПАЗ» КАСБЛАРИ БЎЙИЧА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ

ТАЙЁРГАРЛИК ТОШКЕНТ ШАҲРИДАГИ 24-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ БАЗАСИДА ЎТАДИ.

«Официант» касби бўйича ўқишга Совет Армияси сафларида ўз хизмат бурчини ўтаб қайтган, ўрта маълумотли 30 ёшгача бўлган кишилар қабул қилинади.

ЎҚИШ МУДДАТИ — 10 ОЙ.

«Ошпаз» касби бўйича ўқишга 30 ёшгача бўлган ўрта маълумотли кишилар қабул қилинади.

ЎҚИШ МУДДАТИ — 10 ОЙ.

Ўқувчилар ойига 70 сўм стипендия, ишлаб чиқариш практикаси даврида эса меҳнат ҳақининг 50 фоизи билан таъминланадилар.

МАШҒУЛОТЛАР 1989 ЙИЛ 1 СЕНТЯБРДАН БОШЛАНАДИ.

Ўқишга кириш ҳақидаги аризалар 25 АВГУСТГАЧА қабул қилинади. 24-ўрта-ҳунар-техника билим юрти директори номига ёзилган аризага қуйидаги ҳужжатлар қўшиб топширилиши керак: ўрта маълумот тўғрисидаги ҳужжат (асли), яшаш жойидаги даволаш-профилактика муассасаси томонидан берилган медицина справкаси (086/У форма), 4 дона фотосурат (3х4 см.).

Ўқувчиларни конкурсли сайлаб олиш — 20 августдан 25 августгача.

Ўқувчилар сафига қабул — 22 августдан 25 августгача.

Ҳужжатлар ҳар сешанба ва пайшанба кунлари соат 15 дан бошлаб 17.00 гача қуйидаги адресда: СССР Интурист давлат комитетининг Тошкент шаҳридаги бўлими кадрлар бўлимида қабул қилинади: Совет кўчаси, 2-уй, 18-хона. Телефонлар — 33-80-68, 33-20-22.

МАГАЗИНИМИЗГА МАРҲАМАТ ҚИЛИНГ!

35, 46-УНИВЕРСАЛ КИТОБ МАГАЗИНЛАРИ ҚОШИДАГИ БУКИНИСТИК БЎЛИМЛАР

аҳолидан илмий-техника адабиётлари, тарих, фалсафага оид китоблар, бадиий адабиётлар, обуна нашрларини

СОТИБ ОЛАДИ, КОМИССИЯГА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Савдога чиқарилганига камида 3 йил бўлган букинистик китобларни номинал баҳоларда; босилиб чиққанига 3 йилдан ортиқ вақт ўтган нашрларни шартнома баҳоларида сотиб олиш мумкин.

Китоб алмашув хизмати фаолият кўрсатаяпти.

Магазинлар адреслари:

35-магазин — 2-ТТЗ, Гулистон кўчаси, 53-уй. Телефон — 64-41-77.

46-магазин — Космонавтлар кўчаси, 39-уй. Телефон — 56-75-03.

«Ташкнига», шаҳар китоб савдоси идораси.

Тошкент шаҳар ижроия комитети савдо бош бошқармасининг

«Ёшлик» мактаб-магазини

контролёр-кассирлар тайёрловчи

6 ОЙЛИК

ва озиқ-овқат товарлари билан савдо қилувчи кичик сотувчилар тайёрловчи

4 ОЙЛИК КУРСЛАРГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Курсларга 8—10 синф маълумотидаги, Тошкент шаҳрида пропискада турувчи 16 дан 30 ёшгача бўлган қизлар кириш имтиҳонларисиз қабул қилинади.

Ўқувчиларга ойига 50 сўмдан 64 сўмгача стипендия тўланади.

ЎҚИШ ДАВРИ МЕҲНАТ СТАЖИГА ҚЎШИБ ҲИСОБЛАНАДИ.

Айни бир вақтда ўқувчилар кечки мактабда, савдо техникумида ўқишни давом эттиришлари мумкин.

Мактаб-магазинни тамомлаганларга йирик магазинларда ишлаш ва имтиёзли шартлар билан совет савдоси техникумининг кечки бўлимига ўқишга киришлари учун йўлланмалар берилади.

ЎҚИШ РУС ВА ЎЗБЕК ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, Кафанов кўчаси, 65-уй (1, 2, 5, 8, 9, 10, 14, 16-трамвайлар билан борилади).

Справкалар учун телефон — 55-75-15.

КИНОҲАВАСКОРЛАР ДИҚҚАТИГА!

XVI МОСКВА КИНОФЕСТИВАЛИНИНГ ФИЛЬМЛАРИ

яқин орада Тошкентнинг энг йирик кинотеатрлари экранларига чиқарилади.

Эълонларни кузатиб боринг.

Тошкент шаҳар кинопрокат идораси.

«Аэлита, йигитларга шилқимлик қилма»

ТОШКЕНТ ШАҲАР КИНОФИЛЬМЛАР ПРОКАТИ ИДОРАСИ

17 ИЮЛДА ЭКРАНЛАРГА ЧИҚАРАЁТГАН

ЯНГИ БАДИИЙ ФИЛЬМ АНА ШУНДАЙ НОМЛАНАДИ.

Сценарий муаллифи — С. Андреевский.

Режиссёр — Г. Натансон.

Ролларда: Н. Гундарева, В. Гафт, Б. Шчербаков ва бошқалар.

Таниқли драматург Э. Радзинскийнинг «Гул кўтарган, деразаси шимолга қараган ёқимтой аёл» пьесаси асосида суратга олинган маъюс комедиянинг қаҳрамони Аэлита исмли ёлғиз аёлдир. Севги ва эзгуликка чексиз, айни вақтда ожиз ишончи унга бизнинг романтикадан йироқ асримизда талайгина дилсиёҳликлар келтиради, ҳафсаласини пир қилади.

ТОШКЕНТ ШАҲАР КИНОФИЛЬМЛАР ПРОКАТИ ИДОРАСИ.

Куз-қиш мавсумида нималар модада бўлади?

Сиз ушбу саволга жавобни «Заря» фирмали магазинидан олишингиз мумкин. 19 июль соат 17.00 да магазинда Тошкент

«ҚИЗИЛ ТОНГ»

тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг

ПАЛЬТО МОДЕЛЛАРИ ЙЎНАЛТИРУВЧИ КОЛЛЕКЦИЯЛАРИНИНГ НАМОЙИШИ ЎТАДИ.

Магазин адреси: Космонавтлар проспекти, 41 (метронинг «Ойбек» станцияси).

Магазин соат 10 дан 19 гача ишлайди, танаффус соат 14 дан 15 гача.

Дам олиш куни — якшанба.

«ЗАРЯ» ФИРМАЛИ МАГАЗИНИ.

«Союзреклама» Бутуниттифоқ ишлаб чиқариш бирлашмасининг Ўзбекистон реклама ишлаб чиқариш корхонаси.

Тошкент давлат циркида

20 ИЮЛГАЧА

ЛАРИСА СЕРБИНОВИЧНИНГ

«ҒАРОЙИБ ТОМОША»

ГАСТРОЛЛАРИ

Экспериментлардан бири «АФСУНСИЗ АФСУНГАРЛИК», «ҒАРОЙИБОТСИЗ ҒАРОЙИБОТЛАР»дир.

Л. СЕРБИНОВИЧ — МАМЛАКАТИМИЗДА ТАЖРИБАЛАР ОЛИБ БОРАЁТГАН КАМ СОНЛИ ИЖРОЧИЛАРДАН ҲИСОБЛАНАДИ.

У ФАВҚУЛОДДА АЖОЙИБ ҚОБИЛИЯТ ЭГАСИ БЎЛИБ, ЭНГ МУРАККАБ ФИКРИЙ БУЙРУҚЛАРНИ ҲАМ АНИҚ ВА БЕХАТО АМАЛГА ОШИРИШ ҚУДРАТИГА ЭГА:

— чекиш, спиртли ичимликлар истеъмол қилиш сингари зарарли одатларни тарк этиш;
— дудуқланиш, ваҳима касалидан даволаш;
— яхши ухлаш;
— руҳий изтиробдан қутулиш;
— тажрибалар ўтказиш ва уларнинг киши кайфиятига таъсири.

ҲАММА ТАЖРИБАЛАР ТОМОШАБИНЛАРНИНГ БЕВОСИТА ИШТИРОКИДА АМАЛГА ОШИРИЛАДИ.

ТОМОШАЛАР: иш кунлари — соат 19.00 да; шанба ва якшанба кунлари — соат 16, 19.00 да БОШЛАНАДИ.

Касса соат 10 дан 20.00 гача очиқ.

КОЛЛЕКТИВ БЎЛИБ ТУШИШ УЧУН БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Маълумотларни қуйидаги телефонлар орқали олиш мумкин: 44-28-04, 44-35-91, 44-35-84.

Кино

17 ИЮЛДА
БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Тошкент Советининг 50 йиллиги — «РОК УСУЛИДАГИ ФОЖИА» (21.00); «ЎЙНА, ЎЙНА» (18.30).

ВЛКСМ 30 йиллиги номли — «ТУБАНЛИКДА. МУҲАББАТНИНГ БАҲОСИ ҚАНЧА?» (жуфт соатларда).

Восток — «ЎЙНА, ЎЙНА» (18.30, 21.00).

Москва — «БАЛАНД БЎЙЛИ МАЛЛАСОЧ КИШИ» (тоқ соатларда ва 20.40 да).

К. Ёрматов номли — «ҚАСОСКОР» (18.30, 21.00).

Ватан — «ФРАНЦУЗ ЛЕЙТЕНАНТИНИНГ АЁЛИ» (18.30, 20.45).

18 ИЮЛДА
БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

Тошкент Советининг 50 йиллиги — «РОК УСУЛИДАГИ ФОЖИА» (13.30, 21.00); «ЎЙНА, ЎЙНА» (11, 16, 18.30).

ВЛКСМ 30 йиллиги номли — «ТУБАНЛИКДА. МУҲАББАТНИНГ БАҲОСИ ҚАНЧА?» (жуфт соатларда).

Восток — «ЎЙНА, ЎЙНА» (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).

Москва — «БАЛАНД БЎЙЛИ МАЛЛАСОЧ КИШИ» (тоқ соатларда ва 20.40 да).

К. Ёрматов номли — «ҚАСОСКОР» (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).

Ватан — «ФРАНЦУЗ ЛЕЙТЕНАНТИНИНГ АЁЛИ» (11, 13.30, 16, 18.30, 20.45).

Автомат-жавоб берувчи телефонлар:

Дружба — 67-96-87
Ўзбекистон ССР 25 йиллиги — 53-65-87
С. Раҳимов номли—48-46-71
Ҳамза номли — 91-10-51
Тинчлик — 58-34-88
Искра — 39-14-59.

ДИҚҚАТ!

Иссиқлик тармоқларини қишки мавсумга тайёрлаш ишлари ўтказилиши муносабати билан Ц-17-кварталида

17 июль соат 00 дан
27 июль соат 24.00 гача

ИССИҚ СУВ БЕРИШ

ТЎХТАТИЛАДИ

Таштеплокоммунэнерго
Телефон — 45-07-48.

Тошкент шаҳар аҳолини ишга жойлаштириш, қайта ўқитиш ва касбга йўллаш маркази

«БИРЮСИНСКЛЕС» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ЁҒОЧ ТАЙЁРЛАШ БИРЛАШМАСИГА

20 ёшдан 50 ёшгача бўлган эркакларни 2—6 ой муддатга

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Тошкент шаҳри пропискасидан ва ҳарбий учетдан ўчирилмайди.

Иш жойидан справка олинган ҳолда отпуска вақтида ишлаш ҳам мумкин.

Ишга қабул ва расмийлаштириш ҳар куни соат 10 дан 17 гача қуйидаги адресда қабул қилинади: Тошкент шаҳри, Т. Шевченко кўчаси, 64-уй. Телефон — 55-72-56.

Тошкент шаҳар, Ҳамза районидаги 227-мактаб томонидан **Каримджанов Акром Джалилович** номига берилган 435012 номерли йўқолган

ЎРТА МАЪЛУМОТ ТЎҒРИСИДАГИ АТТЕСТАТ

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Тошкент шаҳар, Октябрь районидаги 115-ўрта мактаб томонидан **Абдуллаев Моҳиржон Ҳакимович** номига берилган 973628 номерли йўқолган

ЎРТА МАЪЛУМОТ ТЎҒРИСИДАГИ АТТЕСТАТ

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Тошкент қишлоқ хўжалик техникуми томонидан **Хасанов Шоътўра** номига берилган ВТ-І 482190 номерли йўқолган

ДИПЛОМ

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Шарқшунослик институти коллективи институтнинг собиқ илмий ходимаси

Тошхон
НИШОНБОЕВАнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳуманинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Тошкент кислород заводи коллективи «Ўзбекмедтехника» Ўзбекистон республика ишлаб чиқариш-савдо бирлашмаси коллективи «Медтехника» ишлаб чиқариш савдо корхонасининг директори М. Ф. Очиловга онаси

Иқбол
ОЧИЛОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ТОШКЕНТ оқшоми
Ўзбек ва рус тилларида мустақил равишда нашр этилади.

«Тошкент оқшоми»
(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.
Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

РЕДАКЦИЯ АДРЕСИ:
700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Телефонлар: қабулхона—32-53-76; бўлимлар: партия турмуши ва совет қурилиши—32-57-84; экономика ва шаҳар хўжалиги —32-54-19; ижтимоий масала — 32-53-10; хатлар ва оммавий ишлар — 33-29-70; жамоатчилик редакцияси — 33-99-42, 32-53-66, 32-54-15; «Ташкентская неделя» рекламалар иловаси — 32-56-84; эълонлар — 33-81-42.

Якшанбадан ташқари, ҳар куни чиқади.

Р. — 04219. Б.2148. Индекс 64690.